Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1988 йил 25 ноябрь
ЖУМА
№270 (4.469).

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

ДЕҲҚОН ТАОМИЛИ

ЕР ҲАЙДАСАНГ... ЮЗ ҲАЙДАМА

Бу йилги шароит кузги-қишки дала ишларини муваффақиятли ўтказиш учун қулай келмоқда. Маълумки, интенсив технология жорий этилиши экинларнинг яхши ўсиши учун қатор омилларни вужудга келтиради, пахта толаси юқори сифатли бўлади.

Куз-қиш ойларида амалга ошириладиган барча тадбирлар конвейер усулида олиб борилиши, шўрланмаган ерларда эса интенсив технологияда белгиланганидек далани экишга тайёрлаш билан боғлиқ ишларни кузда бажо келтириб қўйиш керак. Ҳосил йиғиб-териб олиниши биланоқ ғўзапоя корчевка қилинади, майдаланади, ерга ўғит солинади ва бошқа шу каби юмушлар поёнига етказилади.

Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли, Ким Пен Хва номли колхозлар, Ғалаба районидаги «ЎзССР беш йиллиги», Сирдарё районидаги «Малик» совхозлари ва бошқа ўнлаб хўжаликлар қатор йиллар мобайнида шу ишларни ўз муддатида сифатли бажариб, эртаги ва мўл ҳосил етиштиришаяпти, пахта тайёрлаш планларини биринчилардан бўлиб уддалашаяпти. Ғўзапоя КВ-4А ва КВ-3, 6А механизмлари ёрдамида корчевка қилиниши туфайли тупроқнинг юза қатлами 14—16 сантиметр чуқурликда юмшатилади, эгатлар текисланадики, бунда пахта майдонини чуқур шудгор қилиш имкони туғилади, ҳайдаш агрегатларининг юриш тезлиги ошиб, иш унумдорлиги юқори бўлади.

Вилт тарқалган далаларда корчевка қилинган ғўзапоя майдондан ташқарига олиб чиқилади. Вилт йўқ карталарда эса ғўзапояни 10—15 сантиметрда майдалаб, тупроққа қўшиб ҳайдаб юборилади. Шунда у органик ўғитга айланади. Агар далани кўп йиллик бегона ўт босган бўлса, ғўзапоя корчевка қилиниб, йиғиштириб олингандан кейин отвалсиз плуг билан 18—20 сантиметр чуқурликда юмшатилади. Сўнгра ВКС-1,8 механизми билан бегона ўт илдизлари йиғиштириб олинади.

Сирдарё областидаги Ғафур Ғулом номли совхоз механизаторларининг тажрибаси диққатга сазовор. Улар КТС-1,4 маркали картошка ва лавлаги ковлаш механизмларини шу ишга мослаб қайта жиҳозладилар. Картошка ковлаш механизмига йирик кесакларни майдалайдиган панжарали барабан ўрнатдилар, натижада тупроқ юзаси майин бўлиши билан бирга далани бегона ўтлар илдизи ва қолдиқларидан тўлиқ тозалаш имкони вужудга келди.

Кузги шудгорлаш олдидан ерга органик ва минерал ўғитлар солинади. Йиллик нормада белгиланган фосфор ва калийнинг 70 проценти, азотнинг 50 проценти 1—РМГ-4, НРУ-5, РУМ-5, СТН-2,8 ва РТТ-4,2 маркали механизмлар билан сепилади. Органик ўғитлар эса РОУ-5, РПТМ-2,0 ва РТО-4А маркали механизмлар билан сочилади. Гўнг солиш навбати келган, одатда, бедадан кейин тўртинчи йили пахта экиладиган даланинг ҳар гектарига камида 40—50 тонна гўнг ишлатилади.

Кузги шудгорлашга қуйидаги талаблар қўйилади: тупроқнинг ҳайдаладиган қатлами юмшоқ ва донадор бўлиши таъминланиши керак, шунда тупроқ сувни кўп шимиб олади; юзадаги чанг қатлам эгат ичига тушиши лозим, шунда унумдор ва унумсиз тупроқ аралашади; тупроқнинг пастки, носоз қатлами юқорига чиқиши, ҳайдаш олдидан сепилган ўғитлар тупроққа кўмилиши керак, шунда ўсимлик илдизлари яхши озиқланишига, экишолди ишларини тез бажаришга, уруғни қулай муддатларда экиб, эрта ундириб олишга ва ғўзанинг тез авж олиб ўсишига замин ҳозирланади.

Ҳозирги даврда пахтачилик соҳасида олиб борилаётган тадбирларда ер майдонлари ҳар йили бир хил, 30—35 сантиметр чуқурликда ҳайдалади, шўр ювиш, нам тўплаш ва экинларни суғориш вақтида далага жами Є—10 марта сув оқизилади, ер ҳайдаш, қатор ораларига ишлов бериш, чеканка, дориворлар сепиш ва бошқа шу каби ишлар учун оғир трактор ва қишлоқ хўжалик машиналари ҳаммаси бўлиб ер майдонларига 20 мартагача кирадилар. Ана шулар туфайли ҳайдаладиган тупроқ қатламининг таги жуда қотиб кетади, ўсимлик илдизлари озиқланадиган жойда тупроқнинг зичланиши ҳар куб метрда 1,4—1,6 граммга етади. Бу пахта, беда, маккажўхори учун нормада белгиланганидан анча юқоридир. Шу экинлар учун тупроқнинг зичланиш нормаси ҳар куб метрда 1,2—1,3 граммдан ошмаслиги керак. Тупроқнинг пастки қаттиқ қатлами сув кириши ва ўсимлик илдизлари озиқланиши учун тўсқинлик қилади. Ана шундай таги ҳаддан ташқари зичлашиб кетган ер майдонлари республикамизда суғориладиган ерларнинг 80—85 процентини эгаллайди. Шу сабабли суғориладиган ерлардан тўлиқ фойдаланиш учун кузги шудгор олдидан ерни чуқур юмшатиш механизмлари воситасида 50—60 сантиметр чуқурликда ағдармасдан тупроқни юмшатиш керак.

Шундан кейин майдонлар икки ярусли плуглар билан ҳайдалади. Фақат ана шу усулнинг ўзигина ҳар гектар ердан олинадиган пахта ҳосилини 3—4 центнер оширади. Бу тадбир шўрланган ерларда айниқса катта самара беради.

Икки ярусли плуглар билан шудгорлаш катта афзалликларга эга: тупроқ яхширoқ юмшатилади, бегона ўт қолдиқлари нобуд бўлади, тупроқнинг сув-физик хусусиятлари яхшиланади, донадорлиги ва унумдорлиги ортади.

Кузги шудгорлаш чуқурлиги иқлим ва тупроқ зоналари, унумдор қатламнинг қалинлиги, тупроқнинг зичлиги, майдонларнинг бегона ўтлар қолдиқлари билан ифлосланганлиги, алмашлаб экиш қай даражада жорий этилганлигига қараб 20 сантиметрдан 60 сантиметргача белгиланади. Фақат шундагина юқори иқтисодий самарага эришиш мумкин.

Янги ўзлаштирилган ерларда шудгорлаш чуқурлиги дастлабки икки йил давомида 20—22 сантиметрдан ошмаслиги керак. Шундан кейин агар тупроқ қатлами имкон берса, ҳайдаш чуқурлиги 30 сантиметрга етказилиши мумкин.

Қиш-кўклам даврида ёғингарчилик миқдори кам (80—100 миллиметр) бўладиган, айниқса кучли шамол эсадиган районларда агрегатларга борона тиркаб шудгорланади. Бу тадбир тупроқдан нам кўтарилиб кетишининг олдини олади, тупроқ яхширoқ юмшатилади.

Шудгорлангандан кейин дарҳол майдонларни текислаш, агар яхши самара берадиган бўлса, эгат ва пушталар олиш, далани кўкламги экишга тайёрлай бошлаш керак. Бу тадбир интенсив технологиянинг муҳим занжиридир. Шу даврда тупроқда нам етарли бўлади, экишга сифатлироқ тайёрланади.

Агар ер майдонлари кузда экишга тайёрлаб қўйилса, эрта кўкламда тупроқда нам бир меъёрда бўлади, экиш қисқа муддатда ўтказилади, чигит бир текис ва дуркун униб чиқади, бинобарин, ғўза ниҳоллари яхши авж олиб ўсади, ҳосил эрта етилади.

Шўр ювиш олдидан майдонлар текисланади, пол ва ўқариқлар олинади. Шўр ювилгандан кейин тупроқ етилишига қараб пол ва ўқариқлар текисланади, чизел ёки диска билан ёхуд отвалсиз плуглар ёртамида 15—16 сантиметр чуқурликда ҳайдалади, пешма-пеш борона ва мола босилади.

Кузги-қишки тадбирлар ўз муддатида ва сифатли ўтказилгандагина суғориладиган ер майдонларида тупроқ унумдорлигини ошириш, пахта ҳосилининг эрта пишиб етилишини таъминлаш мумкин.

У. ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Агросаноат комплексини бошқариш республика олий мактабининг пахтачиликда интенсив технологияни жорий этиш кафедраси мудири, доцент.
Т. ТЎРАЕВ,
доцент.

Яккабоғ районидаги «Яккабоғ» совхози асосан мева ва узум етиштиришга ихтисослашган. Айни пайтда хўжаликда чорвачилик ҳам жадал ривожланмоқда. Сутчилик фермасида парваришланаётган 411 бош қорамол маҳсулдорлигини ошириш чорвадорларнинг шиорига айланган. Бу ерда оила пудрати яхши самаралар бераяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор сигирсоғар Бўритош Ражабова. У 30 бош говмишнинг ҳар биридан кунига 12 килограммдан сут соғиб олмоқда. 2. Боқувдаги қорамоллар.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ фотолари.

АГРОСАНОАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ПАХТА ЗАВОДЛАРИ БИРЛАШТИРИЛДИ

Хоразмда янги ишлаб чиқариш бирлашмаси — «Хлопкопром» ишга тушди. Областдаги пахтани қайта ишловчи барча корхоналар унинг таркибига киритилди.

Ишда кучларни бир ерга жамлаш ва иш юритишда тўла хўжалик мустақиллиги бўлиши ҳосилни қабул қилиб олиш ва уни дастлабки тарзда қайта ишлашни янада пухтароқ йўлга қўйиш имконини беради. Бундан ташқари, ускуналардан фойдаланиш ва унга техника хизмати кўрсатишда, корхоналар моддий базасини мустаҳкамлашда идоравий тарқоқликка барҳам берилади. Корхоналарни қайтадан ташкил этиш маҳсулот сифатини янада яхширoқ назорат қилиш, заводларга пахта хом ашёси бир маромда келиб туришини таъминлаш имкониятини яратди.

Ҳозир планлаштириш, маблағ билан таъминлаш ва бошқарув марказлаштирилган. Буларнинг ҳаммаси ноўрин сарф-харажатларни йўқотиш ҳамда имкони борича кўпроқ сифатли маҳсулот олиш учун қилинмоқда.

ЯНГИ МОДДА

Фарғона ёғ-мой комбинатида валютага сотиб олинадиган ва косметика креми тайёрлашда ишлатиладиган пальма стеарини ўрнини қоплайдиган қимматли хом ашё ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Чигитни қайта ишлаш чоғида мазкур маҳсулотни олиш технологиясини Москвадаги «Масложирпром» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси олимлари фарғоналик мутахассислар билан ҳамкорликда яратдилар. Лаборатория тадқиқотлари пахта стеарини пальма стеаринидан ҳеч қолишмаслигини кўрсатди.

Косметика стеаринининг дастлабки юз тоннаси Тошкент, Краснодар ва Свердловск парфюмерия корхоналарига жўнатилди. Фарғона ёғ-мой комбинатида ҳар йили минг тоннага яқин ана шундай маҳсулот ишлаб чиқариш режалаштирилмоқда.

ПАРРАНДАБОҚАРЛАР ТУҲФАСИ

Қарши корхоналарида тайёрланаётган кўпгина кондитер маҳсулотларининг сифати яхшиланди. Бу борада маҳаллий паррандачилик фабрикасининг ходимлари ёрдам беришди. Бу ерда тухум порошоги ишлаб чиқарадиган цех фойдаланишга топширилди. У бир кеча-кундузда 500 килограммга яқин маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга. Келгусида Қашқадарё областининг бошқа паррандачилик фабрикаларида ҳам шундай цехлар ташкил этиш кўзда тутилмоқда. Мутахассисларнинг фикрига қараганда, бу ҳозирча орқада қолаётган тармоқнинг рентабеллигини оширишга, кондитерларнинг эса юқори сифатли маҳсулот турларини кўпайтиришларига ёрдам беради.

ҒЎЗАПОЯДАН ФОЙДА ОЛИНМОҚДА

Балиқчи районидаги «Ўзбекистон» колхозининг республика Олий Совети депутати Мунисхон Муродуллаева бригадаси пахтакорлари 8 минг боғ ғўзапоя тайёрлаб қўйдилар. Уларнинг ҳар бир боғини 50 тийиндан сотишади. Бунинг ҳисобига коллектив 4 минг сўм пул ишлашни мўлжаллаб турибди. Бу маблағ бригада кассасидаги пулларга қўшилади. Пахтакорлар ўз далаларида баҳор фаслидан бери етиштирилган сабзавотларни сотиб, 5 минг сўм ғамлаб қўйган эдилар.

Бригаданинг бу маблағидан колхозчиларни келгуси йил давомида бепул овқатлантиришни мўлжаллаб туришибди.

ДЕКАБРГА ҚОЛГАНИ ҲИСОБ ЭМАС

Пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажарган республикамиз деҳқонлари кузги-қишки дала ишларини кўтаринки кайфиятда олиб бормоқдалар. Маълумки, шудгор келгуси йил ҳосилининг дастлабки замини, муҳим агротехник тадбир ҳисобланади. Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитетининг оператив маълумотларига кўра 22 ноябрга қадар республика бўйича 1.080,5 минг гектар майдон ҳайдалдики, бу топшириққа нисбатан 45 процентни ташкил этади. Ўтган йилнинг шу давридагига таққослайдиган бўлсак, бу йил 512,5 минг гектар зиёд экинзор шудгорланди.

Ер ҳайдашда қорақалпоғистонлик деҳқонлар пешқадам. Автоном республикада 109,3 минг гектар ер шудгарлаб қўйилдики, бу топшириқнинг 89,6 процентига тенг. Тошкент (69,5 процент), Қашқадарё (61 процент) областларида ҳам бу тадбир жадал олиб борилаяпти. Бухоро ва Фарғона областларида жами экинзорларнинг ярми ҳайдалди.

Лекин бу муҳим ишга баъзи областларда етарли эътибор берилмаяпти. Чунончи, республикамизнинг жануби ҳисобланган Сурхондарёда шудгорлаш асоссиз равишда кечиктирилмоқда. Бу ерда 180 минг гектар майдондан атиги 20 минг гектари ҳайдалиб, топшириқ энди 11 процентга бажарилди. Андижон областида ҳам аҳвол шунга ўхшаш: 202 минг гектарнинг тўртдан уч қисми шудгорланмаган. Самарқанд, Наманган областларида эса жами майдонларнинг учдан бир қисми ҳайдалди. Ҳолбуки, дала ишларини яхширoқ ташкил этиб, суръатни ошириш, ҳайдовни тезлаштириш учун барча имконият бор.

Шудгорлаш билан бир вақтда майдонларга минерал ва маҳаллий ўғитлар солинаяпти. Келгуси йил ҳосили учун ғамхўрлик кўрсатилаётган, ишга масъулият билан ёндашилаётган жойларда ўғит чиқариш жадал бораяпти. Пойтахт области хўжаликларида топшириқда белгиланган минерал ўғитларнинг 97,4 проценти экинзорларга солинди. Андижон, Наманган, Қашқадарё областларида 60 процентдан зиёд майдонлар озиқлантирилди. Лекин Бухоро, Сурхондарё областларида бу иш пайсалга солинмоқда.

Республикада далага маҳаллий ўғит чиқариш топшириғи 21,5 процент уддаланди. Агар Наманган (44,2 процент), Қашқадарё (33,6), Андижон (33,2) областлари бу борада пешқадам бўлсалар, Сурхондарё (5,2), Фарғона (9,1) областларида қолоқликка йўл қўйилмоқда. Сурхондарёликлар кузги-қишки ишларнинг барча турлари бўйича орқада қолаётганликлари ташвиш туғдиради. Зеро, бундай судралиш яхшиликка олиб келмайди. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида далага ўғит чиқаришга ҳали киришилмаган.

Халқимизда «Ер ҳайдасанг куз ҳайда, куз ҳайдамасанг юз ҳайда» деган доно нақл бор. Тадбиркор деҳқон яхши билади: йиғим-терим тугалланиб, майдонлар ғўзапоядан тозалангач дарҳол ўғитлаш ва шудгорлаш лозим. Бу тадбирлар қулай, қисқа муддатларда ўтказилса, келгуси ҳосилга мустаҳкам замин яратилади.

ЛАЛМИ ЕРЛАР ҲОСИЛИ

Бойсун районидаги ихтисослашган «Мачай» ва «Қўрғонча» совхозларида асосий маҳсулот — беда уруғи етиштириш план топшириғи қарийб икки баравар ортиғи билан адо этилди. Ҳозир уруғликни тозалаш ва давлатга сотиш ишлари бормоқда. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, бу икки совхоз қарийб 50 тонна пландан ташқари маҳсулот етказиб беради. Бу эса Сурхондарё областидаги пахтакор хўжаликларга алмашлаб экишни қатъий жорий этиш имконини беради.

Тоғдаги лалми ерларда беда уруғи етиштирувчи хўжаликлар меҳнатни ташкил этишнинг илғор формаларини жорий қилиш натижасида шундай муваффақиятга эришдилар. Барча бўлинмалар оилавий ва коллектив пудратга ўтказилди. Бунинг эвазига экинларни парвариш қилиш сифати ошди, қишлоқ хўжалик тадбирларини бажариш муддатига қатъий риоя этилмоқда. Келгуси йилдан иккала хўжалик ижара пудратига ўтишни мўлжалламоқда.

Деҳқон бўлсанг, шудгор қил!

Республика областларида ер ҳайдашнинг бориши тўғрисида шу йил 24 ноябрга бўлган

ОПЕРАТИВ МАЪЛУМОТ
(Топшириққа нисбатан процент ҳисобида)

Тошкент	— 74,9
Қашқадарё	— 69,9
Бухоро	— 62,7
Фарғона	— 55,2
ҚҚАССР	— 50,4
Сирдарё	— 50,3
Наманган	— 43,2
Самарқанд	— 40,5
Андижон	— 25,5
Хоразм	— 23,2
Сурхондарё	— 16,4
Республика бўйича:	— 48,2

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ МАКТУБИГА ЖАВОБАН

ҚИШ СИНОВИГА ШАЙМИЗ

Жорий йил чорвадорларимиз учун баракали бўлмоқда. Боботоғ этагидаги бепоён яйловлар сўнгги йилларда бунчалик саховатли бўлган эмас. Қирадирлардаги ўт-ўландан нафақат сурувдаги қўйлар тўйди, ҳатто қишлов учун 9 минг тоннадан зиёд тўйимли хашак жамғарилди. Чўпоннинг бахти, омади аввал унинг яйлови, деб бежиз айтишмаган. Қиш ва баҳор серёғин келиб, яйлов ям-яшил ўт бўлса, қутбарака қўнгани шу. Чорвадорларимиз ўтган қишда унча оғир қийинчиликни ҳис этишмади. Синовдан муваффақиятли чиқишди. Чиқим камайди. Совлиқлар тўл мавсумига семиз келди. Одатда қўзилатиш март ойининг бошидан ёзгача давом этарди. Бу йил эса ҳар йилгидан тўрт-беш кун барвақт тўл туша бошлади. Қўзилар соғлом, бақувват туғилди. Мавсумга апрель ойининг ўрталаридаёқ якун ясалди.

Деҳқонлар қайта қуриш амалга оширилаётган пайтда ернинг ҳақиқий эгаси топилди, деб таъкидлашаяпти. Бинобарин, чорвачиликда ҳам худди шу иборани ишлатиш мумкин. Бугун яйловнинг, чорванинг ҳақиқий эгаси чўпон. Ҳақиқатан ҳам сурувнинг ҳолатини хўжалик раҳбари ёки мутахассисидан кўра унинг кетидан туну кун юрган чўпон яхши билиши ҳеч кимга сир эмас. Унга вақтида тўйимли озуқа етказиб беринг, сурув қишлайдиган қўтон яхши ремонт қилинса бас — чўпон қолган ишнинг уддасидан чиқади. Ҳа, масъулият ошганлигини ҳар қадамда ҳис этаяпмиз. Илгари фермадан отарга ташиб келтирилган озуқага чўпон бефарқ қарар, унинг килограмми билан мутлақо иши бўлмас эди. Энди-чи, фермага чўпон ёрдамчиси бориб, хашакни тарозидан ўтказиб, сўнгра отарга олиб келади. Ҳисобли дўст айрилмас, дейишади улар. Чунки йил якунида қайси чўпон планлаштирилган озуқадан кам сарф қилиб, кўп маҳсулот етиштирган бўлса, бунинг учун алоҳида мукофот олади.

Совхозимиз давлат наслчилик хўжалиги ҳисобланади. Чорвадорларимиз қарийб олтмиш йилдан буён Сурхон сур қоракўли етиштириш, унинг довруғини нафақат иттифоққа, ҳатто дунёга таратишдек масъулиятли иш билан шуғулланадилар. Олим, селекционерларнинг чўпонлар билан биргаликда кўп йиллардан буён изланишлари яхши самара бермоқда. Хўжалигимизда Сурхон сури қоракўлининг завод типи яратилди. Областдаги қоракўлчилик билан шуғулланувчи хўжаликларга зотдор қўчқор ва совлиқлар сотамиз. Айни пайтда Боботоғ яйловларидаги сурувларимизга ҳар йили ўнлаб отар қўшилади. Бундай олганда чорвадорларимиз баҳордаёқ ғалвирни сувдан кўтаришади, яйловлардаги қўзилар салмоғига қараб уларнинг меҳнатига баҳо берилади. Жорий йилда чўпонларимиз 33,7 минг бош совлиқдан тўл олишди. Ҳар юз бош совлиқдан пландаги 95 ўрнига 101 тадан қўзи олинди. 38 минг 832 бош қўзининг 19 минг 629 бошини ўстиришга қолдирдик. Бу пландагидан 2,5 минг бош зиёд. Давлатга 14 минг 130 дона қоракўл тери топшириб, планни ортиғи билан адо этдик. Ҳар донасининг ўртача харид нархи 36 сўмданга тўғри келмоқда.

Хўжаликда ўнлаб ўз ишининг устаси, омилкор чорвадорлар меҳнат қилишади. Уларнинг тажрибакорлиги, яйловлардаги шижоати ютуқлар калити. Холбой Мадартов мудирлик қилаётган 1-ферма қўйчивонлари ҳар юз бош совлиқдан 108 бошдан соғлом қўзи олишди. Бир ферманинг ўзида 6.393 бош қўзи ўстиришга қолдирилди. 2-фермадан Назар Розиқов 625 бош совлиқнинг ҳар юз бошидан 131 тадан қўзи олиб, чорвадорлар мусобақасида байроқдор бўлди. Ҳар юз бош совлиқдан 125 бошдан қўзи олишга эришган Эгамберди Чориев тўл мавсуми якунига кўра «Жигули» енгил автомашинаси билан мукофотланди. II ва III даражали «Меҳнат шуҳрати» ордени нишондори Йўлдош Хўччиев ва Сафар Йўлдошев ҳам ўз отарларидаги ҳар юз бош совлиқдан 115—125 бошдан қўзи олдилар.

Чорвадорларимиз Озиқ-овқат программаси ижросига ҳам салмоқли улуш қўшмоқдалар. Ҳозирча давлатга 431 тонна семиз қўй гўшти топширдик. Йил охиригача яна 70 тонна гўшт етказиб бериш кўзда тутилмоқда. Хўжалигимизнинг ўзида бўрдоқичиликнинг ташкил этилиши қўйларнинг тирик вазнини анча оширди. Ҳар йили 3—3,2 минг бош қўй семиртирилиб, сўнгра гўштга топширилади. Ҳозир қўйларнинг ўртача тирик вазни 45 килограммга етказилди. Бу ўтган йилги кўрсаткичдан уч килограммга кўпдир. Гўшт учун топширилган 5.042 бош қўйнинг вазнига ўртача уч килограммдан эт қўшилган бўлса, биз шу ҳисобдан қўшимча 15,1 тонна гўшт етиштирган бўламиз. Ёки наслчилик идораси орқали хўжаликларга 4.530 бош қўчқор ва баҳорда туғилган урғочи қўзиларни сотдик. Бундан совхоз 543,6 минг сўм даромад қилди.

Олдимизда жорий йилда эришилган ютуқларни янада мустаҳкамлашдек улуғвор вазифа турибди. Яқин кунларда чорвадорларимиз совхоз ташкил этилганлигининг қутлуғ олтмиш йиллигини нишонлайдилар. Тўйга муносиб тўёна эса меҳнатда эришиладиган ютуқ бўлади. Чўпон ва уларнинг ёрдамчилари тўлиқ иссиқ кийим-бош билан таъминланди. Фермалар марказида жамғарилган дағал хашак майдаланиб, отарларга ташиб чиқарилмоқда. Пландаги 9.145 ўрнига 12,4 минг тонна тўйимли хашак жамғарганмиз. 34 минг бош совлиқ қочирилди. 12 та қочириш пункти тўлиқ осеменатор ва унинг ёрдамчиси, ҳисобчи, қўчқорбоқар, пунктларни тозаловчи билан таъминланган. 45 отар совлиқ ҳозир қочириш пунктлари атрофида жойлашган бўлиб, бир ой давомида ҳар бош совлиққа 300 граммдан концентрат озуқа берилади.

Хўжалигимиз чорвадорлари, коммунистлари КПСС Марказий Комитетининг 1988-89 йил куз-қиш даврида чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун мавжуд имкониятлардан янада тўлароқ фойдаланиш тўғрисида хатини зўр эътибор билан ўқиб ўрганмоқдалар. Мазкур мактубнинг ҳар бир сатри бизни фидокорона меҳнат қилишга чорлаяпти. Дарҳақиқат, қайта қуришнинг муваффақияти кўп жиҳатдан озиқ-овқат масаласининг ҳал этилиши билан боғлиқ экан, юмушимиз масъулияти ҳар қачонгидан юксакдир. Биз хатда белгилаб берилган вазифаларни оғишмай амалга ошириш режасини тузиб чиқдик. Чўпонларимиз совхозимизнинг 60 йиллик юбилейи шарафига ҳар юз бош совлиқдан 85 бошдан қўзи олиш, давлатга 15 минг дона қоракўл тери топшириш, 470 тонна қўй гўшти сотишдек юксак мажбурият қабул қилишган. Ҳозир Боботоғ этагидаги Оғзикенг, Тарвузпоя яйловларида қўй-қўзилар тўқ ва иссиқ қишлаяпти.

Қ. ЙЎЛДОШЕВ,
Қумқўрғон районидаги Гагарин номли давлат наслчилик заводининг директори.

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ТЕРМИЗ, 24 ноябрь. (ЎзТАГ). Бугун Сурхондарё область партия комитетининг пленуми бўлди, унда область партия комитетининг бўлажак область партия конференциясига ҳисоботининг лойиҳаси муҳокама қилинди.

Пленумда область партия комитетининг биринчи секретари С. Мамарасулов нутқ сўзлади.

ҚАРСАК ЧАЛИШГА ҲАЛИ ЭРТА

КОГОН РАЙОН ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИДАН

Бухоро инқилобий ҳаракатининг бешиги — Когоннинг областдаги бошқа районлардан ажралиб турадиган жиҳати йўқ. Турли йиғинларда, ўзаро суҳбатларда бир гапни тез-тез такрорлашади: «Ерлари шўрхок... Шароити оғир...» Аслида-ку областда соғ майдоннинг ўзи қолмаган ҳисоб. Лекин мутахассислар фикрича, Когонда тузланиш даражаси анча юқори.

Сўнгги йиллар ичида район раҳбарлари бир неча бор ўзгарди. Аҳвол эса ҳамон жиддий. Мелиорация ишларига эътибор кам, тадбирлар ташкилотчилик фаолияти билан мустаҳкамланмаяпти. Агросаноат тармоқларида меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг самарали усули — бригада, оила ва звено пудрати секинлик билан жорий этилаётир. Партия ташкилотлари, коммунистларнинг жанговарлик роли яққол сезилмаяпти.

Бугунги куннинг руҳи шиддаткор. У эскича андозалардан дадил воз кечиб, барча соҳада қайта қуриш ва янгиланиш учун кенг йўл очишга даъват этмоқда. Сўздан ишга ўтиш пайти келди. Туб иқтисодийислоҳотни амалга ошириш қишлоқ хўжалигида юқори пировард натижага эришиш гаровидир. Бу эса зўр ғайрат, сабот ва катта ташкилотчилик билан боғлиқ. Районда эса олға томон ҳаракат бору баракат йўқ. Мана, саноатни олиб кўрайлик. Бир қатор корхоналарда турғунлик йилларининг иллатлари ҳамон давом этаяпти. Белгиланган план-топшириқлар муттасил бажарилмайди, мавжуд қувватлардан тўла унум билан фойдаланилмаётир. Графит-гипс комбинатида раҳбарлар бир неча бор алмаштирилди. Аҳвол эса ўш-ўша. Корхона қолоқлик ботқоғидан чиқа олмаётир. Паррандачилик фабрикаси, «Узбекгазпромстрой» тресті, 39-ПМК, 189-МПМК, 7-СУ каби ташкилотлар ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин.

Район партия ташкилотининг XXX конференциясида ана шу каби масалалар атрофида жонкуярлик билан фикр юритилди. Ҳашаматли зал гавжум, бўш ўрин йўқ. Бу ерга райондаги 3.850 коммунистнинг муносиб вакиллари тўпланишган. Уларнинг юз-кўзларида қувонч аралаш ҳадик, хавотир. Бунинг сабаби маълум: илгари конференцияларда расмиятчилик ва қоғозбозлик устунлик қилар, ким нима дейиши олдиндан белгилаб қўйилар, шу тариқа демократик принципларга путур етказилар эди. Бу галгиси қандай бўларкин? Йўқ, ҳарқалай ошкоралик ўз кучини кўрсатди — делегатларга тўла эркинлик берилди. Бу етилган муаммолар, дард-ташвишлар ҳақида рўй-рост, очиқ-ойдин гаплашиб олиш учун катта имконият эди. Икки кун давом этган конференцияда 24 киши сўзга чиқди. Уларнинг ҳар бири ҳақида алоҳида тўхталишнинг иложи йўқ. Фақат бир нарсани айтиш лозим: ҳисобот доклади кўпчиликни қаноатлантирмади. Район партия комитетининг биринчи секретари З. Шарипов ўз маърузасида юзаки танқидга зўр бериб, меҳнат коллективлари, партия ташкилотлари ҳамда коммунистларнинг қайта қуриш давридаги фаолиятини етарли, принципиал баҳолай олмади. Ваҳоланки, партиявий-сиёсий, хўжалик ҳамда ташкилотчилик соҳасида амалга оширилган ишлар теран таҳлил қилиниши, йўл қўйилган нуқсонларнинг туб сабаблари кўрсатилиши, амалий таклиф ва хулосалар ўртага ташланиши лозим эди. Буни сўзга чиққан делегатлар ҳам таъкидладилар.

И. КАМОЛОВ, «Коммунизм» колхози правлениеси раиси: — Ҳаётимизда юз бераётган барча ижобий ўзгаришлар учун қайта қуришдан миннатдор бўлишимиз керак. Янгилик ва эзгулик сарчашмаси бўлган бу жараённи чуқурлаштириш учун ҳар бир коммунист масъул, жавобгар. Жорий йилда етиштирилган пахта ҳосилини биринчи бор ёрдамчиларсиз, ўз кучимиз билан йиғиштириб олдик. План тўлди, лекин кўнглимиз тўлгани йўқ. Бунинг боиси бор, албатта. Колхозчидан фақат меҳнатни талаб қилиш — инсофсизлик. Унинг қийналгани, изтироб чекканиетар. Моддий аҳволи, шарт-шароити ҳақида жиддийроқ ўйлаш пайти келди. Яна бир масала: хўжалигимизда уй-жой етишмайди. Қишлоқларнинг бош плани йўқ. Маданий-маиший хизмат кўрсатиш қониқарсиз аҳволда. Хўш, мавжуд муаммолар қачон ҳал этилади!

Ютуқлар — амалий фаолият кўзгуси. Бу ҳақда ҳар қанча гапирса ярашади. Лекин ҳамма нарса меъёри билан бўлгани яхши. Шубҳасиз, районда ютуқлар бор. Мана, баъзи мисоллар: ўтган уч йилда давлатга 53 минг 422 тонна пахта, 7.437 тонна сут, 3.705 тонна гўшт, 9 минг тонна мева етказиб берилди. Саноатни ривожлантириш, техник ва технологик жараёнларни такомиллаштириш юзасидан ҳам бирмунча ишлар амалга оширилди. Чунончи, ўн иккинчи беш йиллик бошидан бери корхона ва муассасаларда 5 миллион сўмлик янги ускуналар ўрнатилди, қувватлар самарадорлиги оширилди.

Ҳисобот даврида 91 минг 688 квадрат метр уй-жой барпо этилди. Район пахтакорлари жорий йилни муваффақиятли якунладилар. Она-Ватанга 22 минг тонна оқ олтин етказиб берилиб, белгиланган план муддатидан олдин бажарилди. Ҳосилдорлик ўртача 25,5 центнерни ташкил этди. Бу рақамлар замирида чўнг меҳнат, уйқусиз тунлар заҳмати, зўр фидойилик мужассам.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси коммунистлар, партиянинг қуйи бўғинлари олдига масъулиятли вазифаларни қўйди. Зеро, жойларда жанговарликни таъминлаш, идеологик, ғоявий-сиёсий ишларни йўлга қўйишда бу бўғинлар асосий таянч ҳисобланади. Ҳозирги кунда районда 128 та бошланғич, 88 та цех партия ташкилоти мавжуд. Ҳисобот даврида меҳнат илғорларидан 340 нафари КПСС сафига қабул қилинди. Ошкоралик, демократия омма ҳаётига чуқурроқ сингиб бораётир. Чунончи, корхона ва ташкилот бошлиқларидан 25 нафари, участка ва цех бошлиқларидан 130 нафари демократик асосда сайланди.

З. Г. ШОЛОХОВА, магистрал газ қувурлари ишлаб чиқариш бошқармаси инженери: — Ўттиз беш йилдан бери партия аъзосиман. Бу — бир инсоннинг ярим умри. Коммунист ўз ғояси, эътиқоди билан кучли. Партия ташкилотларининг обрўсини кўтариш лозим. Улар тегишли маблағ билан таъминлансалар айни муддао бўларди. Чунки зарур моддий базага эга бўлмай туриб бирон натижага эришиш қийин. Қайта қуришни ҳар ким ўзидан, иш жойидан бошлаши керак. Шу маънода райком секретарлари, аппаратдаги ходимлар шахсий намуна кўрсатсалар, ёмон бўлмасди. Биз ҳозирча буни сезмаяпмиз.

Ниҳоят, олтмиш саҳифали ҳисобот доклади тугади. Ҳамма енгил тин олгандек бўлди. Залда давомли, гулдурос қарсаклар янгради... Турғунлик йилларидан қолган одат. Тўғрироғи, «мерос». Узоқ муддат давомида ҳаммамиз алдов ва шовшувларнинг сохта сеҳрига маҳлиё бўлдик. Бемаврид янграган қарсаклардан қулоқларимиз том битди, очиқ кўзларимиз олдини лоқайдлик тумани босди. Ҳеч нарсани эшитмадик, кўрмадик. Ҳайриятки, у кунлар даҳшатли тушдек ўтиб кетди. Ошкоралик шарофати туфайли йўқотган ҳақ-ҳуқуқларимизни, қадриятларимизни топаяпмиз. Шуларни эслаganсан, беихтиёр ташвишга тушиб «Яна қарсакбозликми?» — дея ҳайқиргинг келади. Наҳотки...

Бошқа мулоҳаза ҳам бор: қарсак дегани илғорлар шаънига чалинарди. Бундан чиқди Когонда ҳамма ишлар жойида, ҳар қанча офаринбозлик қилса бўлаверар экан-да? Йўқ, ундай эмас. Райком, партиянинг қуйи бўғинлари ўз фаолиятларини қайта қуриш талаблари билан мувофиқлаштиришда нўноқлик қилмоқдалар. Оқибатда хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил этиш, кадрлар резервини вужудга келтириш, шунингдек, сиёсий-тарбиявий соҳада талай нуқсонларга йўл қўйилмоқда. Район партия ташкилотларида жанговарлик кўриги паст савияда ўтаётгани ҳақида маълумотлар бор. Марксча-ленинча ўқувни ташкил этишда ҳамон юзакичилик қилинаяпти. Шундай бўлгач, қарсак чалишга эрта эмасми?

И. И. РЕЙХ, темирйўл ходимлари касаба союзи район комитети раиси: — Инсон омили ҳақида ғамхўрлик бугунги кунда ҳар қачонгидан катта аҳамият касб этади. Шаҳримизда маданий дам олиш учун зарур шарт-шароит йўқ. Спорт иншоотлари етишмайди. Кўплаб оилалар уй-жойга муҳтож. Қурилиш ишларидаги сусткашликка барҳам берилмаётир. Етарли моддий база йўқлиги сабабли темирйўлчиларнинг талаб ва эҳтиёжларини қондира олмаяпмиз. Бу масалалар райком фаолиятига ҳам тўла дахлдор. Қачонгача амалий ёрдам ўрнига ваъдабозлик қилинади!

Биз юқорида ҳар гектар ердан 25,5 центнердан пахта етиштирилганини эслатиб ўтган эдик. Очиғини айтганда, бунинг мақтайдиган жойи йўқ. Областда ўртача 30, республикада 26 центнердан хирмон кўтарилганда 25,5 центнер нима деган гап? Куч ва имкониятлардан оқилона фойдаланилганда кўрсаткичлар янада юқори бўлиши мумкин эди. Кадрларни партия сафига тайёрлаш ва қабул қилишда шошмашошарликка йўл қўйилаяпти. Ҳисобот даврида 6 нафар номзоднинг коммунистликка номуносиб деб топилганлиги ана шундан далолат. Райком бўлимларида меҳнаткашларнинг хатлари билан ишлаш талаб даражасида эмас. Уч йил мобайнида 570 та шикоят тушган. Ачинарлиси шундаки, уларнинг аксарияти ҳалигача узил-кесил ҳал этилгани йўқ.

Партия, хўжалик органлари раҳбарлари, масъул лавозимдаги шахслар фаолиятини назорат қилиш унутиб қўйилмоқда, уларнинг ҳисоботлари эшитиб борилмайди. Назоратсизлик оқибати эса маълум. Шаҳар Совети ижроия комитети раисининг собиқ ўринбосари У. Ғиёсов, уй-жой қурилиши тресті бошлиғи Ш. Тўхтамишев, «Узбекбургаз» тресті бошқарувчиси Ҳ. Олимжонов ўзларига билдирилган ишончни суиистеъмол қилдилар, ишда жиддий хато ва камчиликларга йўл қўйдилар. Тўғри, уларга қаттиқ партиявий жазо берилди. Лекин кеч. Бу ҳақда олдинроқ ўйлаш, ярани газак олмасдан кесиб ташлаш мумкин эди. Худди шу ўринда партиявий ҳушёрлик, принципиаллик етишмади.

С. МЎМИНОВА, паррандачилик фабрикаси бригадири: — Ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Маҳсулот етиштиришни кўпайтириш учун аввало куч, имконият керак. Фабрикамизда уч йилдан бери планлар уддаланмайди. Ускуналар эскирган. Барча ишлар асосан қўлда бажарилади. Ходимларнинг унумли меҳнат қилишлари ва дам олишлари учун шароит йўқ. Район партия комитети секретарлари ёхуд бўлим мудирлари ҳали бирор марта фабрикамизга келиб қолоқлик сабаблари билан қизиқишганини эслай олмайман. Инсон омилига эътибор ва ғамхўрлик оширилмас экан, ишда жиддий бурилиш ясаб бўлмайди.

Когон — интернационал район. Бу ерда 33 миллат вакиллари яшаб, меҳнат қилмоқдалар. Лекин омма ўртасида олиб борилаётган ғоявий-сиёсий ишларни юқори савияда, деб бўлмайди. Атеистик тарбия ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Меҳнаткашларга савдо, медицина, маданий-маиший хизмат кўрсатиш, маориф соҳасида ҳам талай нуқсонлар мавжуд. Районда тўққиз ойлик товар обороти плани бажарилмади ёки аҳолига 8,5 миллион сўмлик кам маҳсулот сотилди. Оналик ва боладикни муҳофаза қилиш, мактабгача тарбия муассасалари тармоғини кенгайтиришга етарли аҳамият берилмаётир. Ўн иккинчи беш йиллик давомида атиги 3 та боғча (510 ўринли) қурилди, холос. Ҳолбуки, районда боғчаларга тортилмаган кичкинтойлар беҳисоб. 1987—1988 йиллар давомида 1.867 кишининг сариқ касал билан оғриганлиги қайд этилди. Шундан 1.200 нафари болалар.

Ҳисобот докладида танқид, принципиал таҳлил сезилмади. Райкомнинг янги сайланган бюроси ва секретарлари бундан тегишли хулоса чиқариб олишлари, юқорида кўрсатилган камчилик ва нуқсонларни бартараф қилишлари, оммани қайта қуриш соҳасидаги вазифаларни бажаришга сафарбар этиш юзасидан собитқадам иш олиб боришлари лозим.

Дарвоқе, сайлов ҳақида. Конференциянинг биринчи кунидан олган таассуротларим билан ўртоқлашиш учун райкомнинг иккинчи секретари Ш. Отауллаевга учрашиб, суҳбатлашмоқчи бўлдим. Уни банд, дейишди. Қабулхона гавжум, бўлим мудирлари, инструкторлар секретарь хонасига дам сайин кириб-чиқишар, ҳамма аллақандай бесаранжом эди. Кимдир айтиб қолди: «Номзодлар сони кўпайиб кетганмиш. Шуни муҳокама қилишаяпти».

Мана, сизга демократия! Хулоса чиқадики, номзодлар сони, рўйхати тегишли жойларда олдиндан тасдиқланган ёки «кўриб чиқилган». Делегатларнинг рўйхатни кенгайтириш ҳақидаги таклифлари бундай сохтакорликни фош этди-қўйди. Аслида муҳокаманинг ҳожати бормиди? Номзод қанча кўп бўлса, шунча яхши-ку. Ўшанда улар орасидан энг муносибларини танлаб олиш имкони туғиларди. Партия ва ҳукуматимизнинг ҳозирги сиёсати ҳам шуни тақозо этмоқда. Маъмуриятчилик ўрнига бор гапни делегатлар эътиборига ҳавола этиб, сайловни тўла ошкоралик асосида ўтказиш мақсадга мувофиқ эмасмиди? Демократияни қачон ўрганамиз?!

Когондан қайтар эканман, шу сингари ўйлар, саволлар менга тинчлик бермасди.

Н. ТОШЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ҲОВЛИ ТЎЙЛАРИ

Сирдарё областидаги Кичанов номли совхозда бирданига ўн оила ҳовли тўйини нишонлади. Марзачўл ўзлаштирувчилари ветеранларидан ўн киши бу уйларни ҳеч қийналмай барпо этдилар. Меҳнат коллективи кенгашининг қарорига биноан уй қурувчиларнинг ҳар бирига зарур бўлган пулнинг ярмини — 9 минг сўмни хўжалик тўлади. Қолган ярмидан атиги 3 минг сўмни қурилиш эгаларининг ўзлари қўшдилар. Пулнинг қолганини улар йигирма йил мобайнида бўлиб-бўлиб тўлайдилар.

Кейинги йилларда хўжалик ҳисобига ўтган Кичанов номли совхоз барқарор даромад кўрмоқда. Пахтакорларнинг ўзлари ҳам яхши пул топаяптилар. Шунинг учун ҳам коллектив уй-жой ва маданий-маиший қурилишни авж олдириб юбориш учун катта имкониятларга эга. Келгуси йили бу ерда яна 100 та коттеж барпо этилади, 395 ўринли типовой мактаб қурилиши бошлаб юборилади.

СИРДАРЁ ОБЛАСТИ. Коммунист Т. Мирзаев бошлиқ звено — Зомин район «Озарбайжон» совхозидаги энг илғор коллективлардан бири. Заршунослар раҳбари эса фаол агитатор сифатида ҳам ҳурмат-эътибор қозонган. У машғулотларга ҳамиша жиддий тайёргарлик кўради. Тингловчиларни янгиликлардан мунтазам хабардор этиб, берилган саволларга муфассал жавоб қайтаради.

СУРАТДА: агитатор Т. Мирзаев (чапда) шогирди И. Эшматов билан навбатдаги суҳбатга тайёргарлик кўрмоқда.

У. ҚЎШВОҚОВ фотоси.

Бухоро районидаги «Маданият» колхози теплица хўжалигининг Ленин комсомоли мукофоти лауреати Мастура Саидова бошлиқ бригадаси аъзолари сабзавот тайёрлаш планини аллақачон уддалашган. Айни кунларда лимон ғарқ пишди. Витаминли неъмат пешма-пеш узилиб, шаҳарликлар дастурхонига тортиқ этилаяпти.

Коллективда ўн киши ишлайди. Ҳаммаси меҳнатсевар, ишнинг кўзини билади. Шу боисдан ҳар йили бир гектар майдондан мўл ҳосил олинмоқда.

СУРАТДА: бригада бошлиғи Мастура Саидова (чапда), Ҳаёт Ражабов, опа-сингил Фотима ва Зуҳра Каримовалар.

Р. ШАГАЕВ фотоси. (ЎзТАГ).

Идеология ва ҳаёт

ФРОНТЧИ ШОИР БИЛАН УЧРАШУВ

Шаҳрисабз районидаги В. И. Ленин номли колхознинг тарих музейида бўлиб ўтган учрашув «Шоирлар уруш ҳақида» деган мавзуга бағишланди. Фронтчи шоир М. З. Докторов ёш деҳқонларга ўз жанговар йўллари ҳақида сўзлаб берди. У бу ерга республика «Билим» жамиятининг лекторлар группаси составида келди. Группада адиблар билан бирга тажрибали пропагандачилар, Совет Армияси офицерлари, республика ҳарбий билим юртларининг вакиллари бор эди. Улар Қашқадарё областининг кўпгина районларига боришди. Колхоз ва совхозларнинг дала шийпонларида, саноат корхоналарининг цехларида, студентлар аудиторияларида ва мактаб синфхоналарида қизғин мунозаралар бўлиб ўтди. Ҳар бир йигит, дейишди учрашувда, Ватан чегараларини қўриқлай олиши, унинг мудофаа қудратини мустаҳкамлаши лозим. Ҳозирча Ўзбекистонда, айниқса қишлоқ районларидан армияга чақирилувчи йигитларни тайёрлаш сифати қониқарли эмас. Уларнинг кўпчилиги рус тилини яхши билмайди, жисмонан яхши чиниқмаганлар. Лекторлар группаси аъзолари борган Шаҳрисабз районидаги Ленин номли колхоз бу соҳада ягона намуна бўлиб қолмаслиги учун ишларни яхши йўлга қўйиш зарур. Бу ерда ҳақиқатан ҳам ёшлар тўғрисида ғамхўрлик қилишади. Улар учун стадион, ёшлар клуби қурилган. Бу эса мазкур хўжаликдан армияга чақирилувчи йигитларни тайёрлашни яхшилашга кўмаклашади.

Сафар якунига кўра меҳнаткашларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаётган лекторлар учун республика «Билим» жамиятининг конкрет тавсияномалари тузиб чиқилади.

ПАРТКОМ ТАШАББУСИ

Хива гилам комбинатининг партия комитети коллективдаги маънавий-психологик муҳитни тадқиқ этиб, мастерлар ҳам маҳоратни ўрганишлари керак, деган хулосага келдилар. Комбинатдаги маънавий-психологик муҳит унча яхши бўлиб чиқмади. Шунинг учун ҳам ўтказилган текширув натижаларига кўра, ўрта бўғин командирларини махсус тайёрлаш комплекс программаси ишлаб чиқилди. Программанинг мақсади уларнинг касб малакасинигина эмас, педагогик малакасини ҳам оширишдан иборат.

Комбинатда программага мувофиқ ёш мастерлар мактаби очилган. Мактаб тингловчилари мастерлар ёрдамчилари, смена ва цехларнинг бошлиқларидан иборат бўлиб, улар илғор технологияни, ишлаб чиқариш психологияси асосларини ўрганмоқдалар, иш тажрибаси билан ўртоқлашмоқдалар. Машғулотларни ўз мутахассислари ҳам, турдош корхоналарнинг вакиллари ҳам олиб боришмоқда. Масалан, бу ерда Тожикистондаги Қайроққум гилам комбинатидан келган пешқадам мутахассислар кўп маротаба лекциялар ўқишди.

Партия ташкилотининг кадрларни тайёрлаш тўғрисидаги ғамхўрлиги натижалари кўзга яққол ташланмоқда — коллективда ишлаб чиқариш интизоми мустаҳкамланди, кадрлар қўнимсизлиги камайди. Комбинат гилам маҳсулотларининг сифатини яхшилаш билан бирга, уларни ишлаб чиқариш план топшириқларини ортиғи билан адо эта бошлади.

(ЎзТАГ).

НИЯТ ҚАТЪИЙ, ВАЗИФА АНИҚ

Ўтган ҳафта бутун мамлакат нигоҳи Орёл областига қаратилди. Йигирма йил мобайнида турғунлик измида юрган бу маскан қисқа муддат ичида қандай туб инқилобий бурилишга эришганлиги борасидаги тажриба кўпчилик мулкига айланди.

Дарҳақиқат, қайта қуриш туфайли мамлакатимизнинг барча регионларида сезиларли ижобий силжишлар ярқ этиб кўзга ташланаяпти. Ғаллаорол РАПОси кенгаши раиси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган чорвадор Усмон ТОЖИЕВнинг мухбиримиз билан суҳбати ҳам шу мавзудан бошланди.

— Ҳозир қолипларни бузиш удумга кирган, — деди У. Тожиев, — шунинг учун савол беришингиздан олдин мен гапирсам. Аввало районимизнинг ўзига хос жиҳатлари ҳақида. Мен табиий иқлимнинг қўшниларимизникидан фарқ қилишини таъкидламоқчи эмасман. Гап экономика хусусида. Агар республикамизнинг турли бурчакларида яшайдиган одамларга «Ғаллаоролда нима етиштирилади?» деб савол берсангиз, ишончим комилки, шундай жавобни эшитасиз: «Ўз номидан ҳам кўриниб турибди-ку, ғалланинг ороли-да бу ер». Тўғри, бизда лалмикор деҳқончилик яхши ривожланган. ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимига қарашли Ўзбекистон дончилик илмий тадқиқот институти баайни бизнинг районда жойлашганлиги бежиз эмас. Лекин, яхшилаб назар ташланса, районимизда боғдорчилик ва узумчилик кенг майдонларни ишғол этиб бораётганлигини пайқаш мумкин. Чорвачилик фермалари ва комплекслари қуввати ҳар қачонгидан ошган. Хуллас, озиқ-овқат маҳсулотларининг барча турлари ишлаб чиқариш жабҳасидан жой олган. Хўш, бу соҳалар бирдай ривожланиши учун нима қилиш керак?

— Бу саволни сизга мен бермоқчи эдим. Аниқроғи, меҳнатни ташкил этишнинг истиқболли усуллари қандай жорий этилаяпти — шу ҳақда гапириб беринг.

— Бажонидил. Аммо ҳар қандай яхши усул учун замин бўлмаса, эркин муҳит яратилмаса, унинг зўрма-зўракилиги, сунъийлиги сезилиб қолади. Мен сизга районимизда қайта қуришнинг кўзга яққол ташланиб турган бир аломатини айтай. Илгари райкомнинг бюро мажлиси баъзан бир кунда икки мартагача ўтказилиши оддий воқеа саналарди. Умуман «бюро» «фавқулодда ҳодиса» сўзига маънодошдек эшитиларди. Одамларнинг юраги безиллаб қолганди. Энди-чи? Бюро мажлислари режали ўтказилмоқда. Ойда бир марта РАПО кенгаши тўпланади. Мажлисбозлик ўрнини амалий иш эгаллаяпти. Биз бригада, оила, звено пудрати афзалликларини тушунтирамиз, лекин мажбурлаш йўқ. Масалан, 100 та далачилик бригадасидан 22 таси пудратга ўтмаган. Уларни янги усулга зўрлаб ўтказишдан ким манфаатдор бўлиши мумкин? Ҳеч ким, албатта. Юқорига яхши кўриниш, чиройли ҳисобот ёзиш мақсадида номигагина пудратга ўтказиш одамларнинг янги усулдан ихлосини қайтармайдими? Майли, улар йил якунида пудратчи коллективлар билан ўз натижаларини солиштириб кўришсин, ана ўшанда ҳаммаси равшанлашади.

Демак, демократия ўз қанотларини кенг ёяётган даврда қайси йўлни танлаш энг аввало одамларнинг ўзларига боғлиқ. Лекин бу раҳбарлар ва мутахассислар нуқул томошабин бўлишлари мумкин, деган маънони англатмаслиги керак.

— Яқинда матбуотда КПСС Марказий Комитетининг мамлакат агросаноат комплексидаги коммунистларга, фермаларнинг меҳнатчиларига, барча ходимларига хати эълон қилинди. Унинг мазмуни сизга аён. Шунинг учун районда чорва қишловининг илк одимлари ҳақида гапириб берсангиз.

— Ўн ойлик якунларини таҳлил этиш шуни кўрсатадики, гўшт, сут, тухум етиштириш ва давлатга топшириш борасида 1987 йилнинг шу давридагидан анча олдиндамиз. Ҳар бош сигирдан бултурдагига қараганда 94 килограмм кўп сут соғилди, товуқлар маҳсулдорлиги 19 тага кўпайди. Қорамол, қўй-эчки нобудгарчилиги камайди. Лекин бу рақамлар хотиржам бўлишимизга имкон бермаслиги керак. Халқимизнинг йилдан йилнинг фарқи бор, етмиш икки нархи бор деган нақли замирида катта ҳикмат ётади. Инобарин, бошланган қишлов анча қийинчиликлар келтириши ҳақида гаплар бўлаяпти. Ҳозир ферма ва отарларда 11.700 бош қорамол, 78.725 бош қўй-эчки, 23.620 бош чўчқа, 455 мингта парранда қишлаяпти. Мавжуд 39 та молхона, 118 та қўтон, 50 та чўчқахона, 29 та паррандахонада қулай шароитлар яратилган. Ем-хашак 27 та озуқа цехида қайта ишланиб, бойитилиб молларга едирилаяпти. Пландаги 58,8 минг ўрнига 82 минг тонна хашак жамғарганмиз. 12 минг тонна силос, 5,2 минг тонна лавлаги рационни бойитмоқда. Ҳар бош шартли мол ҳисобига 13 центнер ўрнига 18 центнер озуқа бирлиги тўплаб қишловга киришдик.

Ғафур Ғулом номли совхоздан Оқмирза Саидиев, Наврўз Тўйжонов, Абдусаттор Фармонов, Карл Маркс номли совхоздан Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси делегати Райим Зубайдуллаев, Шукур Шамиев, Уммат Раҳмонов, «Ғаллаорол» совхозидан Яхшилиқ Маманов, Сарибой Маматов каби чўпонлар бош бўлган отарлардан кўнглимиз тўқ. Йиллар мобайнида бой ҳаётий тажриба тўплаган бу чорвадорлар қишнинг қирқ бир қилиғига шай турибдилар. Сигирлар маҳсулдорлигини оширишда «Коммунизм» совхозидан Бувраҳол Эркабоева, «Гулистон» совхозидан Назира Йўлдошева пешқадамлар рўйхатини бошқариб келишаяпти.

Лекин айрим жойларда қишловга тўла шай ҳолда киришилмагани сезилиб қолаяпти...

— Умумий танқиддан кўра аниқ гапириш самара беради, албатта...

— Қолоқларни номма-ном атанг демоқчисиз, шундайми? Масалан, Али Юсупов Ленин номли совхоз чўчқачилик бригадасига бошчилик қилади. Бу ердаги 1.160 бош чўчқанинг деярли учдан бири ориқлаб кетган. Нобудгарчилик кўп. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 272 бош чўчқа кам. Карл Маркс номли совхоздан Олим Алишев, Бахтиёр Саидов, Суюн Номозов каби чўпонлар отарларида моллар нобудгарчилиги камаймаяпти. Албатта, РАПО мутахассислари уларни алоҳида ҳисобга олиб, изчил ишлаяптилар. Ўрни келса, коллективларнинг раҳбарларини алмаштириш тавсия этилмоқда.

— Партия Марказий Комитетининг чорва қишлови юзасидан йўллаган хатида колхозлар ва совхозларнинг тўла хўжалик ҳисобига ҳамда ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтишини ниҳоясига етказиш фермалар маҳсулотини жадал кўпайтиришга олиб борадиган энг қисқа йўл, деган сатрлар бор. Бу борада Ғаллаоролда ижобий тажриба тўпланаётгандир?

— Халқимизда «Кўрпангга қараб оёқ узат» деган мақол бор. Бу иқтисод илми тили билан айтганда, «Даромадингга қараб харажат қил» деган маънога яқин. Ҳа, хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари энди бошқа йўл йўқлигига ишонч ҳосил қилдилар. Мен чек системаси «Ғаллаорол» совхозида қандай самара келтир[illegible]лиги ҳақида гапириб берсам. Чек — харажатларни тийин-тийинигача ҳисоблаш дегани. Масалан, авваллари машина-механизмлар бўлимлар ихтиёрига бериб қўйиларди. Энди эса жами техника воситалари марказга йиғилган. Кимга керак бўлса ёзма буюртма билан олади. Ҳаммаси ҳисоб-китобли. Ҳатто бригада бошлиқлари техникани кунга эмас, маълум соатга сўрашаётгани тежамкорлик омили ишга тушганлигидан далолат беради.

Мана, жорий йилдан бошлаб ҳисоботларимизда «умумхўжалик ишлаб чиқариши харажати» деган банд йўқ бўлди. Тўғри-да, сарфланаётган маблағнинг аниқ ўрни ифодаланиши керак. Шу туфайли бултургига нисбатан ялпи даромад 5 миллион сўм кўп бўлиши кўзда тутилмоқда.

— Орёл шаҳрида ўтказилган кенгаш материаллари билан танишиб чиққанингиздан сўнг қайси масалаларга кўпроқ эътибор бериш керак деб ўйлайсиз?

— Биринчи навбатда инсон омили. У фаоллашмас экан, ишлаб чиқаришда туб бурилишга эришиб бўлмайди. Деҳқон ҳам, чорвадор ҳам ўзи яшаб турган заминнинг ҳақиқий эгаси бўлмоғи лозим. Бунда ижара пудратини оқилона жорий этиш ғоят муҳим.

Биз мажлислар ва йиғинларда тонна, центнер билан ифодаланадиган кўрсаткичларни кўп айтишга одатланганмиз. Лекин шу рақамларни юзага чиқарадиган ким? Меҳнат кишиси, жонли одам, албатта. Ахир партиямизнинг программасида инсон фаровонлигини ошириш энг муҳим вазифа деб белгиланган-ку!

Районимизда маданият саройи қурилиши бошланмоқда. Стадион кенгайиб, спорт комплексига айланади. Район партия комитети ва РАПОнинг аввалги бинолари медицина билим юртига бўшатиб берилди.

— Қайта қуришга муқаррарлик бахш этишга нималар халақит бераяпти?

— Йилига 50—60 минг тонна дон етиштирамиз. Чорва молларига 30—35 минг тонна омухта ем сарфланади. Шунча емнинг 20 минг тоннасини давлатдан оламиз. Ҳолбуки, ўз ресурсларимизни ишга солсак, давлат фондига кўз тикиб ўтирмасдик. Омухта ем заводи қурилса, Ғаллаорол учун айни муддао бўларди.

Консерва заводининг қувватини ошириш керак. Йилига 4.300 тонна помидор тайёрланади, унинг йигирма процентинигина ўзимиздаги корхона қабул қилади. Қолгани Самарқанд, Янгийўл, Булунғур заводларига жўнатилади. Йўл харажати, вақт кетиши, сифатнинг ёмонлашуви — буларнинг бари хўжаликларимиз бўйнига юк. Ўз ўзини пул билан таъминлаш, ўз харажатини қоплаш масаласи ўткир қилиб қўйилаётган ҳозирги пайтда бу аҳвол билан муроса қилиб бўладими?

Яна бир муаммо: Ғаллаоролдек жойда соғилаётган сут пунктга топширилади, сут заводи йўқ. Маҳсулотни етиштириш қийинчилиги ҳаммага равшан, ахир уни бошқалар қайта ишлаб даромадини кўриб кетаверишадими? Агар ўз харажатини ўзи қоплаш вазифаси кун тартибига қўйилмаганида бу масала бугун ҳам кўндаланг бўлмаслиги мумкин эди. Энди эса худди шу муаммоларни кечиктирмай ҳал этишни турмушнинг ўзи тақозо қилаяпти.

Суҳбатни «Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири Ш. ЖАББОРОВ ёзиб олди.

ЎЗБЕКИСТОННИНГ НОЗ-НЕЪМАТ ОРОЛИ

«САМАРҚАНД» АГРОКОМБИНАТИНИНГ ДАСТЛАБКИ ОДИМЛАРИ

Барча соҳаларда бўлгани сингари мамлакатимиз агросаноат комплекси ҳам қайта қурилмоқда. Меҳнатни ташкил этиш, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини бошқаришнинг янги, самарали шакллари синаб кўрилаяпти. Оила, бригада ва ижара пудратлари, турли қишлоқ хўжалиги кооперативлари, агросаноат бирлашмалари шу изланишлар мевасидир. Жорий йилнинг апрель ойида Самарқанд район агросаноат бирлашмаси базасида агрокомбинат тузилди. Область маркази — қадимий шаҳарни ҳалқадай ўраб олган сабзавот пайкаллари, боғ ва токзорлар, қайта ишлаш корхоналари «Самарқанд» агрокомбинатининг ўзаги ҳисобланади.

— Аҳоли дастурхони қишин-ёзин тўкин бўлишини таъминлаш Озиқ-овқат программасининг асосидир,—дейди район партия комитетининг биринчи секретари Исо Жалилович Исоқов. — Бунинг учун ноз-неъмат конвейерининг йил бўйи тўхтовсиз ишлашига эришишимиз керак. Агрокомбинат шу олижаноб мақсадга хизмат қилади. Янги техника ва технологияни жорий этиш негизида маҳсулот ҳажмини кескин кўпайтириш, неъматларни сақлаш ҳамда қайта ишлашни такомиллаштириш кўзда тутилган.

«Самарқанд» агрокомбинати 13 колхоз, 9 совхоз, 2 та асаларичилик совхози, 2 та консерва заводи, мева ва сабзавот савдоси бирлашмаси, сут комбинати, 5 та хўжаликлараро корхона, кондитер фабрикаси — жами 39 ташкилотни бирлаштирди. Бошқарув маҳкамасида бош директор ва унинг 6 нафар ўринбосари, шунча бўлим бошлиғи, ҳаммаси бўлиб 64 киши меҳнат қилмоқда.

Энди тетапоя қадам ташлаётган янги агросаноат комбинати қандай нафас олмоқда! Қанақа ютуқлар, камчилик ва муаммолар бор! Биз сабзавоткор, боғбон ва соҳибкорлар, қайта ишловчилар, раҳбарлар, мутахассислар билан суҳбатлашганимизда шу саволларга жавоб изладик, тўкинчилик бунёдкорлари амалга ошираётган хайрли ишлар билан танишдик.

ҚАЙТА ҚУРИШ НАФАСИ

Раббим ҚОДИРОВ,

Агрокомбинат бош директорининг ўринбосари

Коллективимиз дастлабки йилни кўтаринки кайфият билан якунлаяпти. Асосий маҳсулот — сабзавот етиштириш плани районимиз тарихида биринчи марта сентябрь ойида ошириб бажарилди. Эл дастурхонига 178 минг тонна турли сабзавот маҳсулотлари етказиб берилди. Деҳқонларимиз белгиланган планни адо этиш билан кифояланиб қолмадилар. Ҳосил охиригача йиғиштирилиб, давлатга 215 минг тоннадан зиёд сабзавот сотилди. «Москва», Улуғбек номли, Энгельс номли, «Комсомол», Максим Горький номли колхозлар бунга салмоқли улуш қўшдилар. Мазкур хўжаликларда топшириқ 120—150 процент уддаланди. Умуман барча колхоз ва совхозлар сабзавот тайёрлаш планини ошириб бажардилар.

Бошқа соҳаларда ҳам юқори натижаларга эришилди. Жумладан, давлатга 21 минг тонна мева, 45 минг тонна узум, 7. 300 тонна картошка, 2 минг тонна дон, 290 тонна лилла топширилди.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг янги шаклига ўтишга олдин анча тайёргарлик кўрилди. Мутахассисларимиз мамлакатимиздаги ва қатор социалистик давлатлардаги агросаноат комбинатларида бўлишиб, тажриба ўргандилар. Жумладан, Краснодардаги «Кубань», Болтиқбўйидаги «Адажи», Туладаги «Новомосковское», Москва областидаги «Роменское», Куйбишевдаги «Лада», Олмаотадаги «Иссиқ», шунингдек Югославиядаги «Белград», «Тиквиси», «Тито-велес» ва бошқа агросаноат комбинатлари тажрибаси ишимизда қўл келмоқда.

Агрокомбинатнинг дастлабки қадамлари қандай? Маҳсулотни тайёрлаш ва қайта ишлашни такомиллаштиришда таъсири сезилаяптими?

Янгилик самараси ҳозирдаёқ яққол кўзга ташланмоқда. Агрокомбинатга қарашли хўжаликларнинг молиявий фаолияти такомиллашаяпти. Бунга ҳисоб-китобни марказлаштириш орқали эришаяпмиз. Маблағ билан боғлиқ жараёнларни агросаноат молиячилари бир жойда бажармоқдалар. Бунинг афзаллиги катта: масалан, илгари иқтисодий бақувват хўжаликларнинг миллионлаб сўм маблағи банкда ҳаракатсиз ётар, ночор хўжаликлар қарз олардилар. Ҳозирги марказлашган шаклда эса агрокомбинат бир хўжалик маблағини иккинчисига арзимас процент ҳисобига қарз олиб бериши мумкин. Натижада камқувват хўжаликлар давлатдан ссуда олиш ва процент тўлашдан озод бўлмоқдалар. Қолаверса, банк ўзидаги маблағларни бошқа эҳтиёжларга сарфлайди.

Планлаштиришни такомиллаштириш, етиштирилган маҳсулотни келишилган нархларда сотиш ишлаб чиқаришни юксалтириб, рентабелликни оширмоқда. Хўжаликларимиз умумиттифоқ фондига маҳсулот жўнатиш эвазига истеъмолчи корхона ва ташкилотлардан шартнома асосида ўзлари учун керакли қурилиш материаллари, уруғлик, зотли моллар олишаяпти.

Умумиттифоқ ва республика фондидан ортиқча етиштирилган маҳсулотни ўзимизда қайта ишлаш ҳамда савдо тармоқлари орқали келишилган нархларда сотиш ҳуқуқи берилдики, бу ҳам мамлакат Озиқ-овқат программаси ижросига сезиларли таъсир кўрсатиши табиий. Шунингдек, агрокомбинат маҳсулотларини чет мамлакатларга экспорт қилиш ва улардан зарур ускуналар сотиб олиш имкони яратилгани беҳад соз бўлди.

Ўтган қисқа муддатда агрокомбинатимиз моддий-техника базасини мустаҳкамлаш соҳасида анчагина ишлар қилинди. Жумладан, 5 минг тонна мева сақланадиган омбор-музхона фойдаланишга топширилди, 3 минг тонна сабзавот сақлашга мўлжалланган омбор, йилига 5 миллион шартли банка консерва ишлаб чиқарувчи завод ҳадемай ишга туширилади. Самарқанд шаҳрининг турли жойларида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан савдо қилувчи 14 та дўконимиз ишлаб турибди. Яна 5 та фирма магазини очиш кўзда тутилаяпти. Теплица хўжаликлари қиш дастурхони тўкин-сочин бўлишига хизмат қилмоқда. Иссиқхоналарнинг 19 гектарида сабзавот, 12 гектарида лимон етиштирилмоқда.

Айни пайтда қатор муаммоларга ҳам дуч келаяпмиз. Маҳсулотларни саралаш, қадоқлаш масалаларини олиб кўрайлик. Эътибор билан сараланиб, махсус идишларга жойланган неъматлар харидорларга қулайлик туғдиради, тез сотилади. Аммо бу соҳадаги амалий ишлар талабга жавоб бермайди. Маҳсулотни саралаш ва қадоқлаш учун махсус ускуналар, тегишли идиш-материаллар етишмаяпти. Бусиз ишлаб чиқарувчи билан истеъмолчи ўртасидаги муносабатларни юксак даражага кўтариб бўлмайди.

Чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш соҳасидаги фолиятимиздан ўзимиз ҳам қониқмаяпмиз. Сабаби, райондаги мавжуд бўрдоқичилик комплекси, гўшт комбинати агрокомбинатимиз ҳисобига киритилмаган. Шаҳардаги сут комбинати, гарчи бизга қўшилган бўлса-да, аслида буюртмамизни бажармаяпти. Бошқа районлардан ҳам сут қабул қилиб, амалда эскича ишлаяпти.

Агрокомбинат ташкил этилгач қурилиш соҳасида жиддий қийинчиликлар туғилди. Илгари буюртмамизни бажариб келган «Агропромстрой» қурилиш ташкилотларига бугунги кунда «ўгай» бўлиб қолдик. Натижада шаҳардаги савдо тармоқларини таъмирлаш, уй-жой, мактаб, болалар боғчаси ва бошқа социал, маданий-маиший объектлар қурилиши тўхтаб қолди. Шу боисдан агрокомбинатимиз қурилиш ташкилотига эга бўлиши зарурлигини давр тақозо этмоқда.

Бундай қийинчилик ва муаммолар оз эмас. Уларни бартараф қилишда Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети кўмагига муҳтожмиз.

«Партия XXV съезди» совхоз-заводининг Санобар Рустамова бошлиқ бригадаси миришкорлари Озиқ-овқат программаси ижросига баҳоли қудрат ҳисса қўшмоқдалар. Жорий йилда меҳнат аҳли гектар ҳисобига 400 центнердан сабзавот, 150 центнердан узум йиғиштириб олди.

СУРАТДА: илғор бригада бошлиғи Санобар Рустамова.

Ш. САФОТИЛЛАЕВ фотоси.

ШАКЛ ЯНГИ, КАМЧИЛИКЛАР ЭСКИ

Маматқул СОЛИЕВ,
Садриддин Айний номли колхоз бригадири

Ўттиз икки йилдан бери сабзавот етиштириш билан шуғулланаман. Отам сабзавоткор эди, қарашиб, ёрдам бериб вояга етдим. Кейин колхозчи, звено бошлиғи бўлдим. 20 йилдан буён бригадирлик қилаяпман. Бу йиллар изсиз кетмади. Ҳалол меҳнат туфайли эл орасида ҳурмат, ишда тажриба орттирдим.

Бригадамиз жорий йилда гектаридан 310 центнер ўрнига 457 центнердан ҳосил кўтарди. Ёки пландаги 470 тонна ўрнига 650 тонна ноз-неъмат етказиб бердик. Топшириқ 135 процент уддаланди. Рашид Самадов, Жўрабек Давронов, Билол Маматқулов каби миришкорларимиз алоҳида ғайрат-шижоат кўрсатдилар. Улар ишлаётган звеноларда ҳосилдорлик гектарига 500 центнердан ошди.

Кузги-қишки ишларни ўз вақтида бошлаб юбордик. Экинзорлар поялардан тозаланмоқда, шудгорлаш, далага ўғит чиқариш қизғин бораяпти, ариқ-зовурлар тартибга келтирилаяпти. Деҳқончиликда бу палла нафасни ростлаш, йил натижаларини таҳлил қилиш пайти. Шуларни ўйлаб кўрадиган бўлсак, ишга халақит бераётган муаммолар кўз олдимга келади. Масалан, сабзавот ҳосилини йиғиб-териб олиш ва қайта ишлашдаги исрофгарчиликни олайлик. Помидорнинг 30 проценти нобуд бўлаётир. Маҳсулот ортган тележкалар қайта ишлаш корхоналари дарвозасида бир-икки суткалаб навбат кутиб қолмоқда. Натижада ҳосилнинг учдан бир қисми сув бўлиб оқаяпти. Гоҳ оддий яшиклар етишмаслиги ишга панд беради. Ўз вақтида терилмаган помидор эса эзилиб қолади.

Эл дастурхонини қишда ҳам тўкин қилиш учун мева ва сабзавотни сақлаш муаммоси ҳал этилиши керак. Сабзи ва картошка қиш учун далада қазилган махсус чуқурларда сақланади. Ота-боболардан қолган бу ишончли усулга эътироз йўқ. Маҳсулот бузилмайди, худди янги кавлангандай, сифатли туради. Ҳосилни унга хоҳлаганча жойлаштириш мумкин. Бироқ қиш дастурхонига узум асраш анча қийин. Тўғри, биз уни эски усул — ҳарорати мўътадил ертўлаларда сақлаймиз. Лекин узумга эҳтиёж катта, уни сақлаш учун эса жой етишмайди.

Маҳсулотни қайта ишлаш ва сақлаш билан боғлиқ бундай муаммолар янги эмас. Улар бизга қишлоқ хўжалиги бошқармаси, кейинчалик РАПО раҳбарлик қилган даврларда ҳам бор эди. Мана ҳозирги шароитда ҳам бартараф этилмаяпти. Бошқача айтганда, бошқарув шакллари ўзгараяпти-ю, муаммолар, эскича қолаяпти. Агрокомбинат раҳбар ва мутахассислари бу муҳим масалалар ечими устида жиддий бош қотиришлари керак.

ЎЗ КОРХОНАМИЗ БЎЛАДИ

Толиб НОРБОЕВ,

«Москва» колхози правлениесининг раиси

Колхозимизга чет эллик сайёҳлар кўп келишади. Улар эришган ютуқларимиз билан атрофлича танишгач, саволлар беришади. Хўжаликда маҳсулот етиштириш ҳажми яхши, лекин уни қайта ишлаш-чи? Бу саволни кейинги йилларда меҳмонлардан бир неча марта эшитишимизга тўғри келди.

Тан олиш керак, бу ишимиз шу кун талаблари даражасида эмас. Ҳамон хом ашё етиштиришдан нарига ўтолмаяпмиз. Қайта қуришни изчил йўлга қўймай туриб кўзланган натижага эришиш қийин. Шунинг учун бу соҳада дастлабки қадамларни қўяяпмиз. Яъни, шарбат цехи очиш ташвишидамиз. Келгуси йилда хўжалигимизда тайёрланган олма, беҳи, узум ва бошқа ноз-неъматлар шарбатидан истеъмолчилар баҳраманд бўлишади.

Шунингдек, яшик ясайдиган цех очаяпмиз. Шароит шуни тақозо этаяпти. Бултур ҳосилни йиғиштиришда идиш етишмаслигидан қийналдик. Помидор ,мева-чева ғарқ пишганда бу ҳол панд берди. Деҳқон ҳосилни ўз вақтида йиғиштириб олиши учун уни оддий идиш билан таъминлай олмасак, биз — раҳбарларга ишонч қолмайди. Елиб-югуриб бошқа районлардан қиммат нархда яшиклар топиб келдик. Таннарх қимматлашди, лекин ҳосилни нобудгарчиликдан сақлаб қолдик.

Бу тартибда узоқ ишлаб бўлмаслиги учун ҳам яшик тайёрлаш цехи очишга киришдик. Колхозимиз бўйича ҳар йили ўртача 150 минг дона яшик керак. Цех ишга тушса ўзимиздан ташқари қўшни хўжаликларни ҳам яшик билан таъминлашимиз мумкин. Бундай цехларнинг фойдаси катта. Масалан, заводдан ҳар яшикни 1 сўм 40 тийинга сотиб олаяпмиз. Ўзимиз тайёрласак, донаси бир сўмдан ошмаяпти. Демак, ҳар яшикдан 40—50 тийиндан фойда қолади.

Ялпи маҳсулот ҳажмига кўра колхозимиз йирик хўжалик. Бу йил пландаги 16.297 тонна ўрнига 22.887 тонна сабзавот етказиб бердик. Йиллик план районда биринчи бўлиб 20 августда уддаланди. Шунингдек, 2.700 тонна ўрнига 3 минг тонна узум, 200 тонна ўрнига 324 тонна мева тайёрладик. Бунга Раббим Рўзимуродов, Вафоқул Собиров, Ҳожи Қодиров, Сайёра Самиева бошлиқ бригадалар салмоқли улуш қўшдилар. Мавжуд 20 та сабзавотчилик бригадасида план 108—215 процент қилиб бажарилди. Бултур жами 1,5 миллион сўм фойда олинган бўлса, жорий йилда бундан зиёд бўлиши кутилмоқда.

«Самарқанд» агрокомбинати ташкил этилганидан мамнунмиз. Унинг келажагига ишонч билан қараяпмиз. Лекин, ростини айтганда, агрокомбинатнинг таъсири ҳозирча унчалик сезилмаяпти. Ўзига берилган ҳуқуқлардан тўла фойдаланмаяпти, ҳали таъсир кучи кам. Айниқса унинг таркибидаги қайта ишлаш корхоналари фаолияти талабга жавоб бермайди. Корхона дарвозасида турнақатор тизилиб навбат кутиш, маҳсулотнинг бир қисми эзилиб исроф бўлиши агрокомбинат тузилганидан кейин ҳам давом этмоқда. Гоҳ томат банкаси етишмайди, гоҳида бошқа ишкал чиқади. Деҳқон олдига бўлмағур талабларни қўядилар. Хусусан улар доимо ҳосилни график асосида — эртаги, ўртаги ва кечки қилиб етиштиришни талаб этишади. Тўғри, бунга ҳаракат қилинаяпти, лекин натижа камроқ. Ахир, деҳқончилик об-ҳавога боғлиқ. Айтайлик, эртаги деб белгиланган муддатда экилган сабзавот ҳам баҳор салқин келса кечикади. Оила пудрати шароитида деҳқон ҳосил мўллигидан манфаатдор. Чунки қанча кўп етиштирса шунча мўмай даромад олади. Қолаверса, унинг ноз-неъмати бутун халқимиз ризқи. Шундай экан, қайта ишлаш корхоналари ўз фаолиятларини бугунги талабга мослаб, тубдан қайта қуришлари керак.

Конкрет шароитдан келиб чиқиб, агрокомбинатнинг ташкилий тузилишини янада такомиллаштириш зарур. Масалан, «Серп и молот» консерва корхонаси бизнинг агрокомбинатимизга қарашли бўлса-да, унинг партия ташкилоти шаҳардаги Темирйўл район партия комитети ҳисобида туради. Демак, агрокомбинатдагилар ишдаги камчилик учун корхона раҳбарларига партиявий таъсир ўтказиш имкониятидан маҳрум. Буни тартибга солиш лозим.

ОРҚАГА ЙЎЛ ЙЎҚ

Соли СОБИРОВ,

Куйбишев номли колхоз боғбони

Янгиариқ массивидаги 2 минг гектарлик хўжаликлараро боғ қақроқ тиканзор, жарликлар ўрнида пайдо бўлганига дафъатан ишонгинг келмайди. Лекин бунда заррача муболаға йўқ. Ўшанда райондаги қатор хўжаликлар бош қўшиб, ташландиқ адирларни ўзлаштиришга киришилди. Паст-баландлик текисланиб, сув келтирилди. Ҳар бир хўжалик ўзига ажратилган майдонларга мевали дарахт кўчатлари ўтқазди.

Мана, ўша боғ ҳосилга кираяпти. Мевалари — олма, беҳи, шафтоли, олхўри, нашвати. Звеномизга 19 гектар олмазор бириктилган. Отам — пенсионер Собир Шарипов, укам Исмат ва мен, яъни оилавий звенода уч кишимиз. Олмазор уч йил муқаддам ҳосилга кирди. Ўшанда 10 тонна мева йиғиштириб олдик. Дарахтлар ҳали ёш эмасми, йил сайин ҳосилдорлиги кўпаймоқда. Масалан, бу йил гектаридан 50 центнер ўрнига 75 центнердан ҳосил кўтардик. Келгуси йили кўрсаткич янада ортади. Белгиланган топшириқларни ошириб бажараётганимиз туфайли моддий манфаатдорлик яхши бўлаяпти. Ҳар биримизнинг ойлик иш ҳақимиз ўртача 200—250 сўмдан тушаяпти.

Боғдорчилик талабга қараб ривожланиб бормоқда. Мевали дарахтларнинг серҳосил, ишлов учун қулай навлари яратилаяпти. Боғимиздаги пакана олма нави шулар сирасига киради. Аввало, дарахт бўйи паст, ҳосилини териб олиш осон. Бу юмуш ҳозирча қўл меҳнатига асосланганлигини ҳисобга олсак, янги навнинг афзаллиги янада аёнлашади. Иккинчидан, уларнинг ортиқча шох ва бутоқларини кесиш, шакл бериш, қатор ораларини ишлаш ва озиқлантириш қулай. Хуллас, бу нав боғбонларга маъқул.

Айни пайтда боғдорчиликда ечимини кутаётган долзарб муаммолар бор. Улардан бири ҳосилни ҳашаротдан асраш. Маълумки, илгари заҳарли дориворлар пуркаб, олма қуртига қарши курашилarди. Боғбонлар химиявий ишловни мукаммал эгаллашганди. Атроф муҳити муҳофазасига эътибор кучайганлиги натижасида бизга биологик усулга ўтиш таклиф этилди. Бу йил олма қуртига қарши заҳарли дориворларни мутлақо ишлатмадик. Биологик усул эса кутилган самарани бермади. Ҳосилнинг бир қисми қуртга ем бўлди.

Энди нима қилиш зарур? Яна заҳарли химикатга қайтиш керакми ёки бошқа йўли топиладими? Менимча, орқага қайтиб бўлмайди. Тўкинсочинлик, эзгулик йўлида меҳнат қилаётган эканмиз, атроф муҳитининг мусаффолигини, одамлар саломатлигини ўйламасликка ҳаққимиз йўқ. Ягона тўғри йўл — зараркунандаларга қарши курашда биологик усулни такомиллаштириш, унинг самарадорлигини ошириш. Бу борада олим ва мутахассисларнинг амалий ёрдамларига муҳтожмиз.

САНОАТЧИЛАРНИ ТУШУНИНГ, АХИР!

Неъмат ЗОҲИДОВ,

«Партия XXV съезди» совхозига қарашли консерва заводи директори

Корхонамиз жорий мавсумни юқори кўрсаткичлар билан якунламоқда. Пландаги 31 минг тонна ўрнига 43 минг тонна сабзавот, 1.000 тонна ўрнига 1.400 тонна олмани қайта ишладик, 40 миллион ўрнига 48 миллиондан зиёд шартли банка консерва тайёрланди. Кейинги рақамни мавсум охиригача 50 миллионга етказамиз.

Қайта қуриш талабларидан келиб чиқиб, харидоргир консерва ва шарбатлар турини кўпайтираяпмиз. Чунончи, пландаги 5 та ўрнига 14 хил шундай маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. Бу йил биринчи марта атиргул баргидан хушбўй мураббо тайёрлашни йўлга қўйдик. Олма, узум, помидор шарбатларидан ташқари мариновка қилинган патисон, саримсоқ ва ток барги ҳам истеъмолчиларга манзур бўлмоқда.

Ҳозиргача мавсумий саналган корхонамиз бундан буён йил бўйи тўхтовсиз ишлашга ўтди. Қиш ойларида махсус цистерналардаги узум шарбати кичик банкаларга жойлаб жўнатилади.

Корхона ҳар жиҳатдан юксалиб, оёққа тураяпти. Лекин деҳқоннинг ўринли эътирозлари тугамаяпти. Айни пишиқчилик маҳали қайта ишловчи корхоналар дарвозаси олдида маҳсулот ортган транспортнинг қаторлашиб, навбат кутиб қолишини бартараф қилолмаяпмиз. Бунинг сабаблари турлича. Масалан, бултур пишиқчилик пайтида томат пастаси солинадиган тунука банкаларни Андижон, Фарғона, Ғазалкент, Янгийўл шаҳарларидан ташиб келтирдик. Тунука банка етмасдан ускуналарнинг бекор туриб қолиши ҳоллари юз берди. Жорий мавсумга пухта тайёргарлик кўрган бўлсак-да, барибир навбат кутишларга барҳам беролмаяпмиз. Деҳқон йил сайин кўп ҳосил етиштирмоқда. Бу яхши, албатта. Аммо бизнинг корхонамизга идишлар планда кўрсатилган миқдорда ажратилади. Аҳвол шундай бўлгач, биз— қайта ишловчиларни ҳам тушуниш керак. Заводимизда тунука банка тайёрлаш цехи қурилаяпти. У ишга тушиши билан қийинчиликлар барҳам топишига умид боғлаяпмиз.

Бир қанча катта-кичик муаммоларни, аввало турар-жой масаласини ҳал қилишимиз зарур. Уй-жой етишмаслиги туфайли ёш мутахассисларимиз кетиб қолишаётир. Агрокомбинат мазкур масала билан жиддий шуғулланиши керак.

Шунингдек, чиқинди сувларни тозалаш иншооти қурилишини тезлаштиришда ёрдамга муҳтожмиз. Корхонада ишлаб чиқариш ҳажми ортаяпти, ёнимизда бошқа корхона ва муассасалар қурилмоқда. Мавжуд тозалаш иншоотларининг қуввати етмай қолаяпти. Лойиҳа-смета ҳужжатлари аллақачон тайёрлаб қўйилган. Янги тозалаш иншооти тезроқ битказилмаса, экологик ҳолат мураккаблашуви аниқ.

ИССИҚХОНА ИМКОНИЯТЛАРИ

Аъзам ХЎЖАЕВ,
«Боғизоғон» совхозининг цитрусчиси

Ўзимизда етиштирилган субтропик неъматлар дастурхонимиздан ўрин олганига анча бўлди. Ҳозир район бўйича тўртта хўжалик иссиқхоналарида помидор ва бодринг каби сабзавотлар қаторида лимон ҳам ўстирилмоқда.

Совхозимизда иссиқхона ташкил этилганига ўн йил бўлди. 6 гектар ойнаванд даланинг ярмида лимон, қолганида сабзавот етиштирилмоқда. Мен иссиқхона ташкил этилганидан буён лимончилик звеносини бошқараяпман. Дастлабки қаламчаларни ўзимиз экдик. Кейин Тошкентга бориб, машҳур цитрусчи Зайниддин Фахриддиновнинг тажрибаси билан танишдик. Бизга ўхшаб иш ўрганиш учун келганлар кўп экан. Зайниддин ака ҳар биримизга оз-оздан ер участкаси ажратиб бердилар. Икки ой мобайнида ҳам ишладик, ҳам тажриба орттирдик.

Лимонлар учинчи йили мева берди. Ҳосилдорлиги тобора ортиб бораяпти. Бултур гектаридан 30 тонна ўрнига 60 тонна лимон олиб, планни икки ҳисса ошириб бажардик. Жорий йилги мақсад янада қутлуғ. Турсун Очилов, Зулфия Ҳайдарова, Аълам Хўжаев каби цитрусчилар шахсий йиллик планларини аллақачон уддалаб қўйишди. Моддий манфаатдорлик ҳам юқори бўлаяпти. Ўтган йил якунида звеномиз аъзолари бир сўм асосий иш ҳақига 3 сўм 10 тийиндан қўшимча олишди . Ойлик маош ўртача 350—400 сўмни ташкил этди.

Қиш дастурхони ёздагидай тўкин бўлиши керак. Озиқ-овқат программаси илгари сураётган бу вазифани иссиқхоналарсиз ҳал этиб бўлмайди. Афсуски, республикамизда бу соҳадаги ишлар талабга жавоб бермайди. Теплица хўжаликлари кам, борлари имконият даражасида маҳсулот бермаяпти. Хуллас, резервлар тўлиқ ишга солинмаяпти.

Бир мисол келтираман. Сўнгги пайтда ишни юксак агротехника қоидалари асосида ташкил этиш мақсадида озроқ майдондаги лимонларни симбағазларга кўтардик. Шу туфайли қаторларда лимон туп сони кўпайди, сифатли ишлов бериш имкони туғилди. Натижа кутилганидан яхши. Бу далалар ҳосилдорлиги бир ярим баравар ортди. Ҳозирча 20 сотих жойдаги лимонлар симбағазга кўтарилган. Агар барча лимонзорлар шундай қилинса, анча қўшимча маҳсулотга эга бўламиз.

Ойнаванд майдонлардаги сабзавот экинлари ҳам имконият даражасида ҳосил бермаяпти. Ҳар квадрат метр ердан 8—10 килограмм сабзавот олинаяпти. Ҳолбуки, бу кўрсаткич ўртача 15 килограммни ташкил қилиши керак. Биз Москва областига бориб кўрган қатор иссиқхоналар тажрибаси сабзавот ҳосилдорлигини янада ошириш мумкинлигини исботламоқда.

Айни пайтда моддий базага доир айрим қийинчиликларга дуч келаяпмиз. Чунончи, иссиқхоналар ремонти учун ойна, иситиш ускуналарига эҳтиёт қисмлар етишмаяпти. Бундай нуқсонлар, шубҳасизки, ишга ҳалақит бермоқда.

ОШКЎК ҲАМ КЕРАК

Ҳаким РАҲИМОВ,
«Ленин байроғи» колхозининг бригада бошлиғи

Қишда дастурхонимизнинг бир четида озмикўпми ошкўклар бўлишига нима етсин! Бизда кишилар севиб истеъмол қиладиган, шифобахш кўкатлар тури озми, ахир. Қишлоғимиз кишилари азалдан ошкўк етиштириш билан шуғулланишади. Томорқанинг бир чеккасини албатта турли кўкатлар эгаллайди. Улар ҳамма фаслда дастурхонга файз киритади.

Бригадамизнинг 33,5 гектар майдони бор. Унинг озроқ қисмини ҳар йили ошкўкларга ажратамиз. Кўкат етиштириш анча серташвиш, майда иш. Ерга оби-тобида ишлов бериб, металл ёйлар ўрнатиш, устидан пленка ёйиш керак. Ҳароратнинг паст-баландлигига қараб алоҳида парваришлаш зарур. Бу йил кузда 20 сотих жойга петрушка, шивит, кашнич каби кўкатлар экдик. Оилавий звенолар ўзларига ажратилган майдонлардан турли ошкўкларни колхознинг шаҳардаги дўконларига етказиб беришаяпти.

Ошкўк етиштиришдан иқтисодий манфаатдорлик юқори. Бригадамиздаги 20 сотих ер колхозга йилига 30—35 минг сўм даромад келтирмоқда.

Таъкидлаш кераккки, сўнгги йилларда бу соҳага эътибор кучайди. Хўжаликларда ошкўк етиштириш планга киритилди. Унинг ижобий натижалари яққол сезилмоқда. Қиш ойларида бозорда ошкўк нархи илгаригига нисбатан бироз пасайди. Уларни янада арзонлаштириш учун маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, металл ёй, полиэтилен плёнка каби материаллар таъминотини яхшилаш керак.

Коллективимиз 4 гектар ерда картошка ҳам етиштирди. Шунинг учун бу соҳага доир айрим мулоҳазаларимни билдирмоқчиман. Ҳозир бозорда картошканинг килограмми бир сўмдан кам эмас. Аслида бу республикамизда картошкачиликка эътибор сустлигининг оқибати. Баъзилар деҳқонларимиз картошкачиликнинг «тилини» билишмайди, дея аҳволни ўзларича изоҳлашади. Мен бундай фикрга мутлақо қўшилмайман. Масалан, бригадамизда бу йил гектаридан 120 центнер ўрнига 170 центнердан ҳосил олинди. Ўзим 5 сотих томорқамда ҳар йили пленка остида эртаги картошка етиштираман. Бундан уч минг сўм атрофида даромад қиламиз. Эртаги картошка ковланганидан сўнг ўрнига бошқа экин экамиз. Демоқчиманки, халқимиз картошка етиштиришни яхши билади.

Картошка тақчиллиги муаммосини ҳал этиш учун аввало бу экинга ажратилган майдонларни кенгайтириш зарур. Бизда аксарият майдонларга помидор экилади. Кузда у керагидан ортиқча етиштирилгани маълум бўлади. Транспорт ташиб, корхоналар қайта ишлаб улгурмайди. Оқибатда унинг бир қисми нобуд бўлаяпти. Шунинг учун помидор майдонларининг бир қисмига картошка экилса бўлмайдими? Менимча, агросаноат комбинати раҳбарияти экин турларини жойлаштириш ва планлаштиришда масалани ҳар томонлама ҳисобга олиши керак.

МУАММОЛАР ЕЧИМИНИ КУТАДИ

«Самарқанд» агрокомбинатида мамлакат Озиқ-овқат программаси ижроси йўлида бирмунча ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, асосий маҳсулот ҳисобланган сабзавот етиштириш ва бошқа соҳаларда планлар ортиғи билан адо этилди. Қайта ишлаш корхоналари ва савдо-сотиқ муносабатларига янгича ёндашув қарор топмоқда.

Суҳбатдошлар ютуқлар билан бирга изланишлар ҳақида фикр юритдилар, агросаноат комплексини қайта қуриш йўлидаги айрим муаммоларга тўхталдилар. Янги агрокомбинат олдида бундай муаммолар талайгина. Таъкидланганидек, бу аввало агросаноат комбинати ташкилий структурасига тегишли. Райондаги бўрдоқичилик комплекси ҳамда гўшт комбинати агрокомбинат ихтиёрига киритилмагани чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш имкониятини чеклаб қўяяпти. Шунингдек, маҳсулот саралаш ҳамда қадоқлаш ускуналари ва материаллари етишмаётгани ҳам талаб даражасида ишлашга халақит бераяпти. Қурилиш ишларида қийинчиликлар мавжуд.

Маҳсулот етиштирувчи билан қайта ишловчи ўртасида йиллар мобайнида давом этиб келаётган тортишувлар барҳам топмаяпти.

— Оилавий пудрат шароитида деҳқон маҳсулотини кўпайтиришдан манфаатдор, — дейишди кўпчилик сабзавоткорлар. — Биз уни қанчалик кўпайтирсак, даромадимиз шунча ортади. Партиямиз талаби ҳам шу. Бинобарин, тунука банка бор-йўқлиги билан колхозчининг неча пуллик иши бор? Уша ерда ўтирган масъул ўртоқлар бу ҳақда бош қотириб, масалани ҳал қилишсин, ахир!

Аёнки, деҳқон қайта ишловчиларнинг уқувсизлигидан кўпроқ ранжимоқда. Зеро, ноз-неъмат ғарқ пишиб, эзилиб, сув бўлиб оқса-ю корхонада иш тўхтаб туришини оқлаб бўладими? Айни пайтда қайта ишловчилар деҳқон олдига эртаги, ўртаги ва кечки ҳосил етиштириш, маҳсулотни график асосида етказиб бериш талабини қўймоқдалар. Лекин бу осон эмас. Сабзавоткорлардан бири айтганидек, табиат, об-ҳаво график билан ҳисоблашмайди. Қолаверса, экиндан кўра корхоналарни хоҳишимизга мослаштириш осонроқ эмасми?

Маҳсулот керагидан ортиқча етиштирилаётган, қайта ишлашга корхоналар қуввати етмаётган экан, помидор майдонларининг бир қисмини бошқа экинларга, хусусан картошка ва полизга ажратиш мақсадга мувофиқ, деб ўйлаймиз.

Ҳа, янги агрокомбинатда етилган масалалар, ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар анча. Уларнинг баъзилари республика, область агросаноат комитетларининг аралашуви ва амалий ёрдамини тақозо этади.

...Агрокомбинатга қарашли хўжаликларда кечки ҳосил йиғиштирилиб, далалар пешма-пеш шудгор қилинмоқда. Келгуси йил ҳосилига пухта замин яратилмоқда. Иссиқхоналарда, плёнка билан қопланган майдонларда сабзавот, цитрус ва турли ошкўклар етилаяпти. Бинобарин, ноз-неъмат конвейери тўхтовсиз ишламоқда.

М. ЭРАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»НИНГ ХОТИРА КИТОБИ

ВОРИСЛАРИМИЗ

Ўз авлод-аждодларини эъзозлайдиган, уларнинг яхши анъаналарини давом эттирадиган, ота-боболарни хотирлаб турадиган кишилар ўз келажакларига яхши пойдевор қўядилар. Республикамизда бу жиҳатдан ибрат бўладиган оилалар жуда кўп. Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун курашганлар сафида бўлган, ўлкамизнинг биринчи геолог олимларидан бири марҳум Ориф Содиқович Содиқов хонадонини намуна қилиб кўрсатиш мумкин. Унинг қизи Зуҳра Орифовна Содиқова ўз отаси ҳақида редакциямизга қуйидаги хотирани йўллади.

Тошкентнинг Форобий проспектидаги қабристонга бормаган ҳафтамиз йўқ. Қора мармардан қуйилган салобатли ёдгорлик теварагида баҳордан то кеч кузгача қирқ оғайни гуллар чаман бўлиб очилиб ётади. Бу қабр отамиз — ўлкамизда социализм қуришда ўз билими ва куч-ғайрати билан иштирок этган коммунист Ориф Содиқовники. Биз — фарзандлар ва набиралар учун муқаддас даргоҳ.

Ёдгорликни зиёрат қилгани бораман-у, унча узоқ бўлмаган ўтмиш, отамнинг ҳикоялари кўз ўнгимда намоён бўлади...

1901 йил. Аср боши. Юрт алғов-далғовдан бир оз ҳоли. Ҳали оловли йиллар бошланмаган, феодал турмуш тўла ҳукмрон. Содиқ деган бир камбағал косиб хонадонида фарзанд дунёга келади. Унга Ориф деб ном қўядилар. Содиқ ака ўзи яхши билим олиш имкониятига эга бўлмаганидан фарзандини ўқитиш мақсадида рус-тузем мактабига беради. Бу албатта Қўқондаги демократ шоир ва зиёлиларнинг таъсири оқибатида рўй беради. Орифжон мактабни 1913 йили тугатади. Бу пайтга келиб ота оламдан ўтган, беш фарзанд Орифжоннинг қарамоғида қолган эди.

Ука-сингилларини боқиш зарурати орқасида Ориф Брауде деган дорихоначининг қўлига ишга боради ва идиш ювувчи бўлиб жойлашади. Дорихонадан олган танга-чақалар қозон қайнатишга етмасди, албатта. Шундан кейин Ориф Тўхтасинбойнинг юмушларини бажариб юрди. Бу ерда ҳам кун ўтиши қийин бўлди. Қўқонда инқилоб руҳи кезиб қолди. Бироз оқ-корани таниган Ориф революция ишига яқинлашиш мақсадида 1918 йил февралида Қўқондаги уезд ҳарбий революцион трибуналига хат ташувчиликка ишга киради. Шундан кейин Қўқон меҳнаткашлари касаба союзи аъзолигига киради. Шу-шу бўлади-ю, Ориф инқилобчилар билан яқинлашиб, ишчилар дружинасига қурол-яроғ сотиб олиш учун пул йиғишда фаол қатнаша бошлайди. Ўша кезларда Янги шаҳар партизанлар отрядига кўнгилли бўлиб кириб, аксилинқилобчилар, Шўрои ислом оқими қолдиқларига қарши курашларда қатнашади. Жангларда бироз чиниққан Ориф 1919 йил 4 январь куни Россия социал-демократик (большевиклар) ишчи партияси сафига қабул қилинади. Бу даврда Ашхобод томондан Врангель, Оренбургдан Дутов тўдалари бостириб келаётган, Фарғона водийси босмачилар маконига айланган эди.

Ўша йиллари Қўқонда дашноқлар ҳаракати, Тошкентда Осипов аксилинқилобий исёни бош кўтарди. Бир томонда сўл эсерлар ғалаён қиларди. Хуллас, ўлкада инқилобни бешигидаёқ бўғиб ташлаш учун чор ҳокимиятининг малайлари жон-жаҳдлари билан киришган эдилар. Қўқон ўша пайтларда айниқса алғов-далғовли эди. 100—120 кишидан иборат большевиклар фаолияти хавф остида қолади.

Эндигина 18 баҳорни қаршилаган Ориф Содиқовни ана шу кураш жабҳасига сафарбар этишди. Коммунистлар камчилик бўлишларига қарамай дадил ҳаракат қилиб, бир кечада темир йўл станцияси ва депони ишғол қилдилар. Тонг отгунча замбарак ва милтиқ товушлари қулоқни қоматга келтириб турди. Отам «Қўқонда шу тун ҳеч ким мижжа қоқмаганди», — деб эслардилар.

Фарғона область партия ташкилоти Ориф Содиқовни истеъдодли революционер қилиб тайёрлаш мақсадида агитаторлик курсига жўнатади. Ўқишни 1,5 ойда муваффақиятли тугатгач, уни Туркистон фронтига агитатор қилиб тайинлайдилар. У Скоблев шаҳрида ва унинг ён-атрофларида Мадаминбек, Шермуҳаммад қўрбошиларга қарши жангларда қатнашади.

Кўп ўтмай Туркистон Марказий Ижроия Комитети Содиқовни Ўш уезди ревкомига ишга йўллайди. Бу ерда у ўз революцион фаолиятини янада авж олдиради. Партия конференциясида уни РКП (б) уезд мусулмонлар бюросига раис ва уезд шаҳар комитетига аъзо қилиб сайлайдилар.

Ўш атрофида Холхўжа қўрбоши бошлиқ босмачилар қутурган кезлар эди. Улар ҳузурига агитатор сифатида бориш вазифаси Ориф Содиқовга топширилади. Қуръонни ва мусулмон урф-одатларини яхши тушунган Ориф Содиқов босмачилар орасида тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боради ва бунинг натижасида Холхўжанинг найрангига учган анчагина одамлар бу нотўғри йўлдан қайтадилар. Холхўжанинг ўзи эса бир қанча ашаддий муридлари билан чет элга қочиб кетади.

1920 йили РКП (б)нинг Фарғона область комитети Содиқовнинг Фарғона ҳарбий комиссариатига ишга йўллайди. Комиссар ёрдамчиси бўлиб ишлаб юрган кезларида комсомол ишида фаол қатнашганлиги учун уни комсомол комитетига аъзо этиб сайлашади. У Эски шаҳар комсомол ташкилотини тузишда иштирок этади.

Кўп ўтмай босмачилар тўдаси Марғилонга ҳужум қилибди, деган хунук хабар тарқалади. Орифжон уезд комсомол комитетига бориб, Марғилонга жўнатишларини сўрайди. Босмачиларга қарши дружина ташкил этиб, ҳаётини ҳар дақиқа хавф остида қолдириб курашади.

Кунлардан бир кун отам менга Марғилонда бўлган воқеани сўзлаб бергандилар. Дружиначилардан бир нечтаси уйларига бориб келиш учун рухсат сўрайди. Отам фақат икки кишини ўзлари билан олиб қоладилар. Буни пайқаган босмачилар кечаси уларни ўраб олишади. Таслим бўлишни таклиф этганларида отам дадил ҳаракат қилади. Қўлидаги гранаталарни ишга солиб, босмачиларни гангитиб қўяди-да, ўзини катта анҳорга отади. Унинг кетидан ўртоқлари ҳам ташлашади. Шундай қилиб бир амаллаб омон қоладилар.

Тикланиш йилларида ҳам, маданий революция даврида ҳам падаримнинг қўшган ҳиссалари ҳақидаги ҳужжатларни ўқиб, фахрланаман. Отам Ўзбекистон ССР Марказий Ижроия Комитетида инструктор, сўнгра республика оқсоқоли Охунбобоевга ёрдамчи бўлиб ишлагандилар.

1929 йилда Самарқанддаги партия-совет мактабини бошқариб, кўплаб кадрлар тайёрлашда қатнашган даврларини эс-эс биламан. Уйимиз партия ячейкасини эслатар эди. Янги тузумга ишонч ва эътиқод, фидойилик, курашчанлик одамларнинг вужуд-вужудига сингиб кетган эди. Негадир ҳозирги авлодда ўша ўт-олов кўринмайди. Битта-яримта ана шундай кишилар пайдо бўлса, одамлар «Сенга ҳаммадан зарурми?» — деяётгандек бўлади. назаримда. Мана шу мақолани ўша суронли йиллар таъсири билан ёздим. Тўғри, менинг ёзувчилар каби таъсирчан ифода этишга салоҳиятим етишмайди. Отам ҳақидаги архив ҳужжатлари, шогирдларининг маълумотлари, отамнинг мен ва ака-укаларимга кўрсатган шахсий намунаси, инқилобий шижоаткорлиги қўлимга қалам тутиб, ёзишга ундади. Қолаверса техника бўйича мутахассисман, балки шунинг учун ҳам дилимдагиларни қоғозга тушириш анча қийин кўчгандир.

Отам 1929 йили ўз билимини ошириш ва жамиятга янада кўпроқ фойда етказиш учун ўша пайтлардаги САГУнинг геология бўлимига ўқишга киради. Унинг қобилиятини кўрган университет раҳбарияти Ленинграддаги тоғ институтининг аспирантурасига йўллайди. Аспирантурани битирган вақти 1938—39 йилларга тўғри келган бўлиб, отам кўпгина яхши одамлар қатори анчагина шубҳа остига олинади. Ўша пайтларда зиёлиларнинг олдинги сафида бораётганларга ола қараш расм бўлган эди. Отамни Ленинград институти олим қилиб етиштириб, Ўзбекистонга йўллаганда унга ўз республикасидан иш бермай, анча сарсон қилганликларига ҳужжатлар шоҳид. Ниҳоят, Ленинград институтининг раҳбари Москвага, Геология министрлигига хат ёзиб, Москвадаги ваколатхонамиз билан алоқа боғлаб, бир амаллаб отамни ишга жойлаша муваффақ бўлади.

Отам Ўзбекистон ССР геология министри, Ўрта Осиё геология илмий-тадқиқот институти директори, Тошкент политехника институти геология-разведка факультети декани, кафедра мудири вазифаларида ишлаган. У республикамизнинг минерология соҳасида илмий-тадқиқот олиб борган дастлабки олимларидан бири эди. Кандидатлик диссертацияси ва кейинги ишларининг кўпчилиги шу соҳага бағишланганди. Падарим қишлоқлардан келган ёшларга фан сирларини ўргатиш баробарида геология терминларини ўзбекчалаштириш устида ҳам илмий иш олиб бориб, русча-ўзбекча геология терминлари луғатини яратди.

Биз — Ориф Содиқовнинг фарзандлари — отамизнинг (у киши 1959 йили оламдан ўтдилар) студентларга нақадар меҳрибон, шогирдпарвар бўлганликларини эслаб, ҳайратланамиз. У ҳаёт пайтларида уйимиз бамисоли ёшлар даргоҳи эди. Студентлар ётоқхонага жойлаша олмасалар, тўғри бизникига келаверар эдилар. Отам уларни тотли овқатлар билан сийлар, уйда консультациялар берар эди. Ҳ. Абдуллаев, Ғ. Мавлонов, В. Горковец, Қори Ниёзий, Ҳ. Боймуҳамедов каби олимлар уйимизда тез-тез бўлиб туришар, отам улар билан турли мавзуларда суҳбатлашарди.

Мен ҳар гал қабристонга борганимда отам ёдгорлиги олдида бир нафас туриб, ҳам изтиробли, ҳам тотли хаёлларга толаман: «Биз, фарзандлар ота-оналар ишининг ворисларимиз. Уларга муносиб бўлмоқлик учун яшаш тарзимиз қаноатланарлими?» — деб ўз-ўзимга савол бераман ва яна отамнинг ўгитларини эслаб, жавоб топаман: «Умр ўткинчи, ҳеч ким абадий яшамайди. Эзгу ишлар қилганларгина одамлар хотирасида сақланиб қолади».

З. СОДИҚОВА,
Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитетининг озиқ-овқат бўйича марказий конструкторлик-технология бюроси инженери.

Маҳкам ака Абдимўминов ўттиз йилдан бери жиззахликларнинг узоғини яқин қилиб, уларнинг хожатини чиқариб келаяпти. Моҳир ҳайдовчи ўз машинаси билан бир миллион километрдан зиёд масофани капитал ремонтсиз босиб ўтди. У ҳозир 1989 йилнинг август ойи ҳисобига ишлаяпти, беш йиллик планни уч ярим йилда адо этиш учун астойдил курашмоқда. Коммунист М. Абдимўминов ишлаб чиқариш илғори бўлиш билан бирга ижтимоий ҳаётда фаоллик кўрсатаётир. У Жиззах шаҳар партия комитети аъзосидир. Учинчи даражали Меҳнат Шуҳрати ордени билан тақдирланган ветеран ҳайдовчи ёшларга мураббийлик қилаяпти.

СУРАТДА: илғор ҳайдовчи Маҳкам Абдимўминов ва Жиззах таксомотор парки бошлиғи Қўчқор Ўролов хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш хусусида суҳбатлашишмоқда.

Ш. ТЎРАЕВ фотоси.

СОВРИНДОР БЎЛИШ МАСЪУЛИЯТИ

ГИМНАСТИКА БЎЙИЧА ЎСМИРЛАР ВА ҚИЗЛАР ЎРТАСИДА МАМЛАКАТ БИРИНЧИЛИГИ ЯКУНИГА ДОИР

Яқинда Тошкентдаги «Юбилей» марказий спорт саройида ўзига хос спорт байрами бўлиб ўтди. Мамлакатимизнинг турли бурчакларидан келган умидли гимнастикачилар мусобақалашдилар. Улар уч кун давомида касаба союзлар Бутуниттифоқ кўнгилли физкультура ва спорт жамияти, Қуролли Кучлар, «Динамо» ва «Меҳнат резервлари» командалари шарафини ҳимоя қилдилар.

Таъкидлаб ўтиш жоиз: Ўзбекистон ССР Физкультура ва спорт давлат комитети раисининг ўринбосари В. Фен бошчилигидаги ташкилий комитет аъзолари ёш гимнастикачилар кўриги ҳақиқий байрамга айланиши учун кўп жон куйдирдилар. Жумладан, меҳмонлар мусобақадан бўш пайтларини кўнгилли ўтказишларига алоҳида эътибор берилди. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ҳар бир командага оталиқ ташкилотини бириктирди. Шаҳар корхоналари комсомоллари қизиқарли тадбирлар белгиладилар, чемпионат иштирокчилари учун эсдалик совғалари ва совринлар тайёрланди.

— «Юбилей» спорт саройида иттифоқ ҳамда халқаро миқёсдаги мусобақаларнинг ўтказилиши бежиз эмас, — деди чемпионат арафасида мусобақа бош ҳакамн Г. Большаков. — Чунки ана шу саломатлик ва чиниқиш масканида етарли тажриба тўпланган. Ўйлайманки, бу сафарги биринчилик ҳам ҳар томонлама яхши ўтади.

Дарҳақиқат, шундай бўлди. Спорт саройи мутасаддилари аввало мусобақани ташкил этишга алоҳида эътибор бердилар. Шунингдек, меҳмонлар бўш вақтни мароқли ўтказишлари, спорт кошонасида гимнастикачилар бор маҳоратларини намойиш этишлари учун барча шароит яратилди. Биринчиликда спорт мастерлари ва мастерликка номзодлар программасида қатнашувчилар ҳакамлар эътиборига ихтиёрий композицияни, биринчи разрядлилар эса мажбурий программани ҳавола қилдилар.

Бўлажак олимпиадачилар кўригини диққат билан кузатиб, ён дафтарчасига умидли гимнастикачиларни қайд этиб ўтирганлар орасида СССР ёшлар терма командасининг бош тренери, олимпиада чемпиони, 1978 йилги жаҳон чемпионатининг мутлақ ғолиби Николай Андрианов ҳам бор эди. Келинг, яхшиси, унинг таассуротларини эшитайлик.

— Ўсмирлар ва қизларнинг ҳар бир чемпионатини орзиқиб кутаман. Бунинг сабаби аниқ: ана шундай биринчиликларнинг иштирокчилари орасидан олимпиадачилар етишиб чиқишади. Тошкентдаги чемпионат ҳам менда яхши таассурот қолдирди. У авваламбор ҳозирги жаҳон, Европа ва олимпиада чемпионларининг муносиб ўринбосарлари камол топаётганлигини кўрсатди. Шу ўринда черкесслик ёш тренерлар А. Кудинов ва Г. Чернов меҳнатларини алоҳида таъкидлашни истардим. Улар келажаги порлоқ гимнастикачи — ўтган йилги биринчилик совриндори Александр Демьяновни тайёрлашди. Минскда ҳам В. Воткин, В. Дайлидов, С. Шинкарь сингари тренерлар ёшлар билан муваффақиятли иш олиб боришаяпти. Воронежлик М. Генкин эса ажойиб гимнастикачини тарбиялади. Унинг шогирди Александр Коливанов ўсмирлар жаҳон чемпионатида икки бор ғолиб чиқди. Александр Тошкентда ҳам барча тенгқурларидан устун эканлигини яна исботлади. Ҳакамлар унинг машқларига юқори баҳо бердилар. Натижада Коливанов мутлақ биринчиликда ғолиб чиқди. Шунингдек, у алоҳида машқларда учта медални қўлга киритди. Мастерликка номзодлар программасида қатнашганлар орасида минсклик Виталий Шербо зафар қучиб, ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилди.

Тошкентлик тренер В. Биков ҳам умидли ёшларни тарбияламоқда. Менга гимнастикачиларингиз орасида Ринат Галимов ва Виктор Никитин манзур бўлишди. Улар ўз чиқишлари билан мутахассислар эътиборини қозонишди. Айниқса Виктор Никитиннинг эркин машқдаги янги композицияси мақтовга лойиқ.

— Бу сафарги чемпионат ўсмирларнинг Европа биринчилиги мутлақ ғолиби Светлана Иванова иштирокисиз (у Япониядаги халқаро мусобақада қатнашди) ўтишига қарамай, бир неча умидли гимнастикачиларни кўз остимизга олиб қўйдик, — деди мамлакат қизлар терма командасининг тренери Анатолий Козеев. — Улар орасида тошкентлик Оксана Чусовитина ва Елена Левочкина ҳам бор. Бу моҳир гимнастикачилар бажарган машқлар ҳакамлар томонидан юқори баҳоланди. Натижада вакилларингиз мутлақ биринчиликда совринли ўринларни олдилар.

Шундай қилиб, бўлажак олимпиадачилар кўриги — ўсмирлар ва қизлар ўртасида СССР чемпионати якунланди. Мамлакат терма командаси устозлари бўлажак йирик мусобақаларда қатнашадиган иқтидорли ёшларни саралаб олдилар.

Ф. ИСАЕВ.

Миннатдорчилик сатрлари

ТАОМИ ҲАМ, СЎЗИ ҲАМ ШИРИН

Тоғ сайридан қайтардик. Йўл-йўлакай Қибрайда тўхтадик. Магазинларни айландик. Болалар овқатланиш истагини билдириб қолишди. Йўл бўйидаги «Летное» кафесига кирдик. Бизни аввало таомномадаги овқатларнинг турли-туманлиги қувонтирди: ош, шўрва, лағмон, кабоб, чучвара, қуйингчи, миллий таомлардан норин, мошкичиригача бор эди. Ҳар ким истаганидан тановул қилди. Кейин кўк, фамил чой ичиб, ҳордиқ ёздик. Кўп ўтмай йўл чарчоғи чиқиб кетгандек бўлди.

Кафе хизматчиларининг ширинсуханлигини айтмайсизми. Жуда муомалали ошпазлар экан. Исм-фамилияларини суриштирдик. А. Назаров, Б. Ҳамидов, Қ. Сайдалиев хизмат қилишаётган эди. Таоми ҳам, сўзи ҳам ширин, очиқ чеҳрали, оёқ-қўли чаққон бу йигитлар эл ишига сидқидилдан камарбаста бўлишаётгани бизни ғоят мамнун этди. Суриштириб билсак, ойлик товар обороти топшириқлари ҳам мунтазам ошириб бажарилаётган экан. Масалан, ўтган ой плани 8 минг ўрнига 8.100 сўм миқдорида уддаланибди.

Шунинг учун ҳам «Қишлоқ ҳақиқати» газетаси орқали ўз оиламиз номидан кафе пазандаларига миннатдорчилик билдиришни лозим кўрдик.

Н. САИДХОНОВ,
илмий ходим.

Тошкент шаҳри.

Редактор
А. Ғ. МУХТОРОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

СССР АГРОСАНОАТ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИНСТИТУТИ

1989-1990 ўқув йили учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича

СИРТҚИ БЎЛИМГА

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Агрохимия ва тупроқшунослик, агрономия мева-сабзавотчилик ва узумчилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш, ипакчилик, зоотехния, ўрмон ва боғ-кўкаламзорлаштириш хўжаликлари (ўрмон мелиорацияси ва боғ-кўкаламзорлаштириш хўжалиги), **агросаноат комплекси тармоқларини бошқариш ва унинг иқтисоди, қишлоқ хўжалигида бухгалтерия ҳисоби, контроль ва хўжалик фаолиятининг таҳлили.**

Сиртқи таълимга турар жойи олий ўқув юртига яқин бўлган, тугалланган ўрта маълумотли, қишлоқ хўжалиги ва қишлоқ хўжалиги билан боғлиқ корхоналар ва ташкилотларда ишлаётганлар ёши чекланмаган ҳолда қабул қилинади.

Институтга қабул қилиш тўғрисидаги ариза қуйидаги ҳужжатлар билан 1988 йил 1 декабридан 1989 йил 15 январигача қабул қилинади: ўрта маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асли), 3х4 см. катталикдаги олти дона фотосурат, 086/V формадаги медицина справкаси, иш жойидан корхона, ташкилот ёки муассаса муҳри билан тасдиқланган, берилган муддати кўрсатилган характеристика, меҳнат дафтарчасининг маъмурият томонидан тасдиқланган кўчирмаси.

Паспорт, ҳарбий билет (чақирув гувоҳномаси) шахсан кўрсатилади.

Ҳамма кўрсатилган мутахассисликлар бўйича кириш имтиҳонлари, ўқиш рус ва ўзбек тилларида олиб борилади.

Институтга кирувчилар қуйидаги имтиҳонларни топширадилар: агрохимия ва тупроқшунослик, агрономия, мева-сабзавотчилик ва узумчилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш, ипакчилик ва зоотехния, мутахассисликларини танлаганлар химиядан (ёзма), биологиядан (оғзаки), рус ёки ўзбек тили ва адабиётидан (ёзма).

Агросаноат комплекси тармоқларини бошқариш ва унинг иқтисоди, қишлоқ хўжалигида бухгалтерия ҳисоби, контроль ва хўжалик фаолиятининг таҳлили, ўрмон ва боғ-кўкаламзорлаштириш хўжаликлари мутахассисликларини танлаганлар: математика ёзма), биология (оғзаки), рус ёки ўзбек тили ва адабиётидан (ёзма).

Ўрта мактабни олтин (кумуш) медаль билан тамомлаб, танлаган мутахассислиги бўйича бир йилдан ортиқ ишлаётганлар ёки Совет Армияси сафидан бўшатилганлар ҳамда ўрта махсус ўқув юртларини, ўрта ҳунар-техника билим юртларини имтиёзли диплом билан тамомлаб, эгаллаган мутахассислиги соҳасига кирувчилар қуйидаги бир фандан имтиҳон топширадилар: ўрмон ва боғ-кўкаламзорлаштириш хўжаликлари, агросаноат комплекси тармоқларини бошқариш ва унинг иқтисоди, қишлоқ хўжалигида бухгалтерия ҳисоби, контроль ва хўжалик фаолиятининг таҳлили мутахассисликларини танлаганлар — математика (ёзма), зоотехния ва агрономия мутахассисликларини танлаганлар — химиядан (ёзма) имтиҳон топширадилар.

Бу фанлардан «аъло» баҳо олган абитуриентлар бошқа имтиҳонлардан озод қилинади, «тўрт» ёки «уч» баҳо олган тақдирда қолган имтиҳонларни топширадилар.

Ўрта махсус ўқув юртларини, ўрта ҳунар-техника билим юртларини танлаган мутахассисликлари бўйича битириб ўз соҳасида бир йилдан ортиқ ишлаётганлар имтиҳонларсиз суҳбат натижаси бўйича қабул қилинади.

Суҳбат 1 декабрдан 10 январгача ўтказилади, суҳбатдан ўта олмаганлар умумий асосида имтиҳонларни топширишлари мумкин.

Кириш имтиҳонларидан олинган баҳоларнинг умумий йиғиндиси бўйича конкурс ўтказилади.

Кириш имтиҳонларини топшириш муддати 1989 йил 16 январдан 1 февралгача. Бу имтиҳонлардан ижобий баҳо олган қуйидаги абитуриентлар конкурссиз институтга қабул қилинадилар: ҳарбий хизматни ўтаб, запасга бўшатилган ва давлат имтиёзларидан фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлганлар;

болалар уйлари ва мактаб-интернатларда тарбияланган ота-онасиз ёшлар.

Кирувчиларга кириш имтиҳонларини топшириш учун иш жойидан иш ҳақи сақланмаган ҳолда 15-кун ҳисобида (институтга келиб-кетиш вақти бу ҳисобга кирмайди) қўшимча отпуска берилади.

Адрес: 700183, Тошкент шаҳри, (19, 83, 112, 156, 167, 491-автобуслар; 10, 28, 152, 153-маршрутли таксиларнинг «Қишлоқ хўжалиги институти» бекати).

КОРХОНА, ТАШКИЛОТ, КОЛХОЗ, СОВХОЗ ВА КООПЕРАТИВЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ҚЎҚОН «ЭЛЕКТРОМАШ» ЗАВОДИ ҚОШИДАГИ «РАЦИОНАЛИЗАТОР» ИЛМИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КООПЕРАТИВИ

ШАРТНОМАЛАР АСОСИДА ҚУЙИДАГИ ИШЛАРНИ БАЖАРИБ БЕРИШ ЮЗАСИДАН

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

— Тўрт қаторли 14-ХВ 2, 4А ва икки қаторли ХНП-1,8 пахта териш машиналари учун мослама тозалагичлар тайёрлаб бериш;

Бу мослама-тозалагичлар Ўрта Осиё машиналарни синаш станцияси синовидан ўтган бўлиб, у машинада териладиган пахтани ифлосланишини икки мартадан (ортиқроқ) камайтиради.

— Пахтани машинада териш, тозалаш ва қуритишга оид технология ва техника, ҳамда техника ва бошқа соҳалар бўйича илмий-тадқиқот ишларини бажариб бериш;

— асбоб-ускуналарни (ҳар хил штамплар; прессформалар, қолиплар, кондукторлар ва бошқалар) лойиҳалаш ва уларни тайёрлаш;

— мосламаларни роликли станоклар; деталларни ёғдан тозалаб қуритувчи агрегатлар; конвитерлар; қўл меҳнатини камайтирувчи механизмлар ва бошқаларни лойиҳалаш ва уларни тайёрлаш.

Адрес: Қўқон шаҳри, Энгельс кўчаси, 2-уй. Телефон: 3-22-86.

ТЕЛЕВИЗОР ХИЗМАТДА

26 НОЯБРЬ, ШАНБА

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Молдова-Каса маре». Кишинёвдан кўрсатилади.
9.35 «Нега ва нима учун?». Болалар учун кўрсатув.
10.05 «Ўрмоннинг энг ичкарисига кира олсам...». Татаристон АССР халқ артисти З. Сунгатуллина куйлайди. Қозондан кўрсатилади.
10.30 «Новаторлар ва консерваторлар». Новатор бирлашмасида илғор технологияни жорий этиш бўйича олиб борилаётган иш тажрибаси ҳақида
11.25 Телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси: «Сўзсиз поэзия» (Тбилиси), «Болалар театри ҳақида мулоҳазалар» («ЦСДФ»).
12.05 «Мўъжизасиз мўъжизалар».
13.05 «Кобзарь» бандурачилар капелласи куйлайди. Киевдан кўрсатилади.
13.35 «Киришга рухсат этинг». «Биздан кучлими?». Ҳаётнинг мураккаб вазиятларида ёшларнинг ўзини тутиши ҳақида.
14.10 1988 йил қўшиқлари.
14.25 «Социализм мамлакатларида». Тележурнал.
14.55 «Дунё воқеалари».
15.10 «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». Сайёр қабулхонаси Хабаровскда. Уй-жой муаммоси ҳақида. 1-кўрсатув.
15.45 Мультфильмлар премьераси: «Заковатли хўтик», «Ҳеч нарсадан қўрқмайдиган йўлбарс ҳақида», «Инсон ва шер».
16.15 «Улар ички қўшинларда хизмат қилишади». Ҳужжатли фильм премьераси (СССР ИИМ студияси).
16.45 Останкино концерт студиясида А. С. Пушкин номли Давлат тасвирий санъат музейининг директори И. А. Антонова билан учрашув.
18.10 Халқаро программа. Фокусда—проблема. «Панама: канал учун жанг»; «Жаҳон пойтахтлари: Нилдаги Мегаполис».
19.10 «Ёрдам ҳақида ҳайқириқ». Телевизион бадиий фильм премьераси («Ленфильм»). 1 ва 2-сериялар.
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Ҳамма юлдузлар». Киноконцерт.
23.05 «Дўзаҳ». Катталар учун мультфильм премьераси.
23.25 «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг». Информацион-музикали программа.

● МТ II

8.30 Эрталабки гимнастика.

«Тафаккур» программаси

8.45 «Студия таништиради...».
9.20 А. Пушкин. «Пиковая дама».
10.45 «Здоровье». «Кўз илғамас олтинчи океан». Илмий-оммабоп фильм. Магнитотерапияни ривожлантириш истиқболлари ҳақида; «Чемоданча». Узоқ умр кўриш муаммолари ҳақида.
11.30 «Ҳайвонот оламида».
12.35 Компьютер билан мулоқот.
13.20 «Инсон. Ер. Коинот».
14.20 Педагогика ҳамма учун. 2-курс. 5-кўрсатув.
14.35 Фалсафий суҳбатлар. Экология ва янгича фикрлаш. Кўрсатувда академик А. Л. Яншин, ёзувчи С. П. Залигин, СССР ФА мухбир аъзоси В. С. Степин, фалсафа фанлари доктори Э. А. Араб ўғли, география фанлари доктори С. А. Евтеев иштирок этадилар. Кўрсатувни СССР Файласуфлар жамиятининг президенти, академик И. Т. Фролов олиб боради.
15.35 «Хайрли таваккал». Бадиий фильм, субтитр билан (М. Горький номли киностудия).
16.50 «Фикрлар чорраҳасида».
17.55 «Куз билан хайрлашув». Эстрада программаси.
19.30 Қозоғистон телевидениесининг программаси.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 «Кўҳна майдондаги мулоҳазалар». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Киев).
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».
22.15 Иттифоқдош республикалар студияларининг фильмлари. «Ёз пайтидаги хазонрезгилик». Телевизион бадиий фильм премьераси («Озарбайжонфильм»).
23.30 Янгиликлар.

● ЎзТВ

9.00 «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа.
10.00 «Шанба экрани». Кинопрограмма.
10.30 «Оналар мактаби». Болаларда шамоллаш касаллиги.
11.00 «Қайта қуриш йўлидан». Тошкент области Ўрта Чирчиқ районидаги тикувчилик бирлашмаси ҳақида ҳикоя.
11.30 «Китоб дўстлари». Телеальманах (рус.).
12.10 «Пойтахтимиз меҳмонлари». Монгол дўстларимизнинг цирк программаси.
12.50 «Амалдаги интернационализм».
13.20 «Ҳовлимиздаги стадион».
13.50 «Оила». Оилани тиклаш ва унинг функциялари ҳақида
14.45 «Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун».

* * *

17.45 Кўрсатувлар программаси.
17.50 Ўсмирлар учун. «Ровесник» (рус.).
18.35 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Иқбол». Қизлар конкурс программаси. Фарғона областидан кўрсатув.
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.20 «Бу ранг-баранг бўёқлар». Телефильм.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Назм ва наво». Нодира лирикаси.
21.30 Москва. «Время».
22.05 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
22.15 «Назм ва наво». Нодира лирикаси (давоми).
23.15 «Ҳаёт мазмуни». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»). 1-серия.
00.25 Кўрсатувлар программаси.

Р — 14240. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. А. 2150. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12